

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΙΟ ΠΡΑΣΙΝΕΣ
2023-1-EL01-KA210-ADU-000164781



Women Going Greener Σχέδιο Δράσης

Ο χάρτης πορείας για ένα πιο πράσινο μέλλον



Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή αυτής της έκδοσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου που αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν

Το παρόν έγγραφο αναπτύχθηκε από κοινού από τους οργανισμούς WEnCoop, Rinascita και Elektropionir στο πλαίσιο του έργου "WomEn Going Greener – Reducing the environmental footprint of Female Entrepreneurship".

Αυτό το έγγραφο αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτό.

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	5
Σκοπός του σχεδίου δράσης	5
Κοινό-στόχος	5
Ιστορικό πλαίσιο	5
Τρέχουσα ανάλυση τοπίου	7
Πολιτική & Νομικό Πλαίσιο	7
Θεσμικά μέτρα	9
Εμπόδια και ευκαιρίες	12
Βέλτιστες πρακτικές και μελέτες περιπτώσεων	16
Πρακτικά βήματα για τον οικολογικό προσανατολισμό των ΜΜΕ	19
Ξεκινώντας: Αξιολόγηση τρεχουσών πρακτικών	19
Εφαρμογή Πράσινων Πρακτικών	20
Ενσωμάτωση Πράσινων Πρακτικών στην Επιχειρηματική Στρατηγική	21
Ευαισθητοποίηση και ικανότητα	22
Καταναλωτική Συμπεριφορά και Βιώσιμη Ανάπτυξη Μάρκετινγκ σε Online και Offline Περιβάλλοντα	22
Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων προόδου	22
Κλιμάκωση και επέκταση των πράσινων πρακτικών	24
Εργαλειοθήκη και πόροι	26
Λίστες ελέγχου και εργαλεία αυτοαξιολόγησης	26
Α. Λίστα ελέγχου πράσινης ετοιμότητας	31
Β. Υπόδειγμα Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων	32
C. Λίστα ελέγχου συμμόρφωσης βιωσιμότητας	32
Πρότυπα και πλαίσια	34
Υπόδειγμα σχεδίου δράσης για τη βιωσιμότητα	34
Πλαίσιο Βιώσιμων Προμηθειών	36
Υπόδειγμα σχεδίου πράσινης επικοινωνίας [9] [10]	37
Εκπαιδευτικό Υλικό	38
Οδηγοί και εγχειρίδια:	38
Ενότητες ηλεκτρονικής μάθησης:	39

Συλλογές περιπτώσιολογικών μελετών	40
Εργαλεία και εφαρμογές	41
Υπολογιστές αποτυπώματος άνθρακα:	41
Εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων:	43
Επιτηρητές ενεργειακής απόδοσης:	46
Χρηματοδότηση και οικονομικοί πόροι	48
Ευκαιρίες πράσινης χρηματοδότησης:	48
Πλατφόρμες crowdfunding:	50
Φορολογικά κίνητρα και επιδοτήσεις:	51
Δικτύωση και υποστήριξη	53
Κλαδικές Ενώσεις και Ομάδες:	53
Προγράμματα Mentorship:	53
Πλατφόρμες συνεργασίας:	54
Βιβλιογραφία	56

Εισαγωγή

Στο σημερινό ταχέως εξελισσόμενο επιχειρηματικό τοπίο, η βιωσιμότητα έχει καταστεί βασική προτεραιότητα για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ). Ενώ η περιβαλλοντική ευθύνη κερδίζει δυναμική, οι επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες αντιμετωπίζουν συχνά μοναδικές προκλήσεις όσον αφορά την υιοθέτηση πράσινων πρακτικών, την πρόσβαση σε βιώσιμη χρηματοδότηση και την ενσωμάτωση φιλικών προς το περιβάλλον καινοτομιών στις δραστηριότητές τους. Αναγνωρίζοντας αυτό το κενό, το σχέδιο δράσης Women Going Greener (WGG) έχει αναπτυχθεί για να παρέχει έναν δομημένο χάρτη πορείας για την υποστήριξη των γυναικών επιχειρηματιών στη μετάβασή τους προς ένα πιο βιώσιμο και ανθεκτικό επιχειρηματικό μοντέλο.

Αυτό το Σχέδιο Δράσης είναι αποτέλεσμα του έργου "WomEn Going Greener – Reducing the Environmental Footprint of Female Entrepreneurship", που υλοποιείται από τους WEnCoop, Rinascita και Elektropionir. Χρησιμεύει ως ένας ολοκληρωμένος οδηγός για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους οργανισμούς υποστήριξης επιχειρήσεων, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις γυναίκες επιχειρηματίες, προσφέροντας πρακτικά βήματα, συστάσεις πολιτικής και πόρους για να επιτρέψει πιο πράσινες επιχειρηματικές πρακτικές.

Σκοπός του σχεδίου δράσης

Το σχέδιο δράσης WGG στοχεύει:

- Παροχή σαφούς καθοδήγησης και εργαλείων που θα βοηθήσουν τις ΜΜΕ που διοικούνται από γυναίκες να ενσωματώσουν τη βιωσιμότητα στις επιχειρηματικές στρατηγικές τους.
- Χαρτογράφηση των υπαρχουσών πολιτικών, των νομικών πλαισίων και των θεσμικών μέτρων που υποστηρίζουν την πράσινη επιχειρηματικότητα.
- Ανάδειξη των εμποδίων και των ευκαιριών για τις γυναίκες επιχειρηματίες στην πράσινη οικονομία.
- Παρουσίαση βέλτιστων πρακτικών και μελετών περιπτώσεων από την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Σερβία για εμπνευσμένη δράση.
- Παροχή μιας εργαλειοθήκης, συμπεριλαμβανομένων επιλογών χρηματοδότησης, πράσινων καταλόγων ελέγχου και εργαλείων αυτοαξιολόγησης.

Κοινό-στόχος

Το παρόν σχέδιο δράσης έχει σχεδιαστεί για:

- Γυναίκες επιχειρηματίες και ΜμΕ που επιδιώκουν να ενσωματώσουν βιώσιμες πρακτικές στις επιχειρήσεις τους.
- Οργανισμούς και δίκτυα υποστήριξης επιχειρήσεων που προωθούν τη γυναικεία επιχειρηματικότητα.
- Υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και κυβερνητικούς θεσμούς που εργάζονται για τη βιωσιμότητα και την ισότητα των φύλων.

- Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και επενδυτές που ενδιαφέρονται να στηρίξουν πράσινες και γυναικείες επιχειρήσεις.

Ιστορικό πλαίσιο

Η Πράσινη Συμφωνία, το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία και η οδηγία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την εταιρική βιωσιμότητα (CSRD) της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν θέσει φιλόδοξους στόχους για μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050. Αυτές οι πολιτικές δημιουργούν τόσο προκλήσεις όσο και ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες, καθώς πλοηγούνται σε νέους κανονισμούς, μηχανισμούς χρηματοδότησης και απαιτήσεις βιωσιμότητας.

Παρά την πρόοδο, οι γυναίκες επιχειρηματίες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σε βασικούς πράσινους τομείς, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η καθαρή τεχνολογία και οι πρωτοβουλίες κυκλικής οικονομίας. Αντιμετωπίζουν επίσης υψηλότερα εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, ευκαιρίες δικτύωσης και κατάρτιση για τη βιωσιμότητα. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί στοχευμένες πολιτικές, θεσμική στήριξη και πρωτοβουλίες ανταλλαγής γνώσεων – στοιχεία που επιδιώκει να αντιμετωπίσει το παρόν σχέδιο δράσης.

Εξοπλίζοντας τις γυναίκες επιχειρηματίες με τα κατάλληλα εργαλεία, γνώσεις και οικονομικούς πόρους, το σχέδιο δράσης WGG προσπαθεί να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ της γυναικείας επιχειρηματικότητας και της πράσινης οικονομίας, προωθώντας ένα πιο περιεκτικό, βιώσιμο και ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Τρέχουσα Ανάλυση Πεδίου

Πολιτικό & Νομικό Πλαίσιο

Ελλάδα

Το πολιτικό και νομικό πλαίσιο που υποστηρίζει τις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές στην Ελλάδα διαμορφώνεται τόσο από τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) όσο και από τους εθνικούς νόμους που αποσκοπούν στην προώθηση της περιβαλλοντικής ευθύνης, της ενεργειακής απόδοσης και των αρχών της κυκλικής οικονομίας μεταξύ των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ.

Νομικό και πολιτικό πλαίσιο της ΕΕ

Σε επίπεδο ΕΕ, η νομοθεσία για τη βιωσιμότητα έχει εξελιχθεί σημαντικά, με σημαντικές πρωτοβουλίες που προωθούν την εταιρική ευθύνη και την προστασία του περιβάλλοντος. Τα βασικά πλαίσια περιλαμβάνουν:

- Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία – Στρατηγικός χάρτης πορείας με στόχο την ουδετερότητα του άνθρακα έως το 2050, με πολιτικές που ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πράσινες πρακτικές, να αυξήσουν την ενεργειακή απόδοση και να επενδύσουν σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία – Δέσμη μέτρων πολιτικής για την προώθηση του βιώσιμου σχεδιασμού προϊόντων, της μείωσης των αποβλήτων και της αποδοτικής χρήσης των πόρων, συμπεριλαμβανομένων κανονισμών για τον οικολογικό σχεδιασμό και τη βιώσιμη κατανάλωση.
- Σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) – Ένα εθελοντικό πλαίσιο που βοηθά τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις και τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς.
- Οδηγία 2014/95/ΕΕ (οδηγία για τη δημοσιοποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών) – Απαιτεί από τις μεγάλες εταιρείες να δημοσιοποιούν πληροφορίες σχετικά με περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και σχετικούς με τη διακυβέρνηση παράγοντες (ΠΚΔ), οι οποίοι επηρεάζουν τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις πρακτικές των ΜΜΕ.
- Κανονισμός της ΕΕ για την ταξινόμηση – Θεσπίζει κριτήρια για βιώσιμες επενδύσεις, καθοδηγώντας τις επιχειρήσεις και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς πράσινες επενδύσεις.

Εθνικό Νομικό και Πολιτικό Πλαίσιο στην Ελλάδα

Η Ελλάδα έχει ενσωματώσει αυτές τις οδηγίες της ΕΕ στο νομικό της σύστημα, αναπτύσσοντας παράλληλα εθνικές πολιτικές και κίνητρα για την προώθηση της βιωσιμότητας μεταξύ των ΜΜΕ:

- Νόμος 4409/2016 (GRI Standards Implementation) – Ενθαρρύνει τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας, ενισχύοντας τη διαφάνεια και τη συμμόρφωση με τα ESG.

- Εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) – Ευθυγραμμίζεται με τους στόχους της ΕΕ για το κλίμα, θέτοντας στόχους για τη μείωση των εκπομπών και την υιοθέτηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με κίνητρα για τις ΜΜΕ που επενδύουν σε πράσινες τεχνολογίες.
- Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία – Το σχέδιο αυτό, που θεσπίστηκε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, προωθεί τη μείωση των αποβλήτων, τις πρωτοβουλίες ανακύκλωσης και τις βιώσιμες πρακτικές παραγωγής.
- Προγράμματα Χορηγιών και Χρηματοδότησης – Πρωτοβουλίες όπως το πρόγραμμα «Εξοικονομώ» (για ενεργειακά αποδοτικές αναβαθμίσεις κτιρίων), επιχορηγήσεις για επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και πράσινα δάνεια βοηθούν τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν βιώσιμες πρακτικές.
- Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0) – Μια πρωτοβουλία ύψους 35,95 δισ. ευρώ που χρηματοδοτεί έργα στους τομείς της πράσινης ενέργειας, της βιώσιμης κινητικότητας και του ψηφιακού μετασχηματισμού, προς όφελος των ΜΜΕ.
- Πρόγραμμα Απασχόλησης για την Πράσινη Οικονομία και τις Γυναίκες – Υποστηρίζει τις γυναίκες επιχειρηματίες σε βιώσιμες βιομηχανίες, προωθώντας την ανάπτυξη πράσινων επιχειρήσεων χωρίς αποκλεισμούς.

Ο συνδυασμός των κανονισμών της ΕΕ και των εθνικών πολιτικών παρέχει ένα ισχυρό θεμέλιο για τη βιώσιμη επιχειρηματική ανάπτυξη στην Ελλάδα. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όπως η γραφειοκρατική πολυπλοκότητα, οι περιορισμοί χρηματοδότησης και τα τεχνολογικά κενά. Η συνέχιση των επενδύσεων σε οικονομικά κίνητρα, η απλοποίηση των ρυθμιστικών πλαισίων και η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων και επιχειρήσεων θα είναι ουσιαστικής σημασίας για την επιτάχυνση της μετάβασης της Ελλάδας σε μια πιο πράσινη και ανθεκτική οικονομία.

Ιταλία

Νομικό και πολιτικό πλαίσιο της ΕΕ

Η Ιταλία ευθυγραμμίζεται με τις πολιτικές της ΕΕ που στηρίζουν τη γυναικεία επιχειρηματικότητα και βιωσιμότητα μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών:

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Καινοτομίας (EIC): Υποστηρίζει τις γυναίκες επιχειρηματίες μέσω χρηματοδότησης, καθοδήγησης και προγραμμάτων όπως το WomenTech EU και το πρόγραμμα Women Leadership.
- Πρόγραμμα για την ενιαία αγορά (ΣΙΑ): Παρέχει επιχειρηματική στήριξη, συμβουλές χρηματοδότησης και εταιρικές σχέσεις σε ΜΜΕ που διοικούνται από γυναίκες.
- Erasmus για νέους επιχειρηματίες: Διευκολύνει τις ανταλλαγές μεταξύ νέων και έμπειρων επιχειρηματιών.

- Στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα των φύλων 2020-2025: Επικεντρώνεται στη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στους τομείς STEM και στην προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην πράσινη οικονομία.
- Οδηγία για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες (CSRD): Απαιτεί από τις επιχειρήσεις να δημοσιοποιούν οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, βελτιώνοντας τη διαφάνεια και την εταιρική υπευθυνότητα.

Εθνικό νομικό και πολιτικό πλαίσιο στην Ιταλία

Η Ιταλία έχει θεσπίσει νόμους για την προώθηση της βιωσιμότητας και της γυναικείας επιχειρηματικότητας:

- Νομοθετικό διάταγμα 254/2016 (τώρα επικαιροποιημένο για ευθυγράμμιση με την CSRD 2022/2464):
 - Επιβάλλει την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας για τις μεγάλες επιχειρήσεις, με σταδιακή επέκταση σε μικρότερες εταιρείες έως το 2028.
 - Απαιτεί από τις επιχειρήσεις να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την ισότητα των φύλων, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τα δικαιώματα των εργαζομένων.
 - Οι τράπεζες και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ενθαρρύνονται να ενσωματώνουν κριτήρια βιωσιμότητας στις επενδυτικές αποφάσεις.
- ΕΣΑΑ (Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας) – Αποστολή 5:
 - Διαθέτει 400 εκατ. ευρώ για τη χρηματοδότηση τουλάχιστον 2.400 ΜΜΕ που διοικούνται από γυναίκες έως το 2026.
 - Smart&Start Italia: Παρέχει 100 εκατομμύρια ευρώ για την υποστήριξη καινοτόμων νεοσύστατων επιχειρήσεων, ιδίως εκείνων που διευθύνονται από γυναίκες.

Σερβία

Ως υποψήφια χώρα για ένταξη στην ΕΕ, η Σερβία εναρμονίζει σταδιακά τη νομοθεσία της με τις οδηγίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες (CSRD), του κανονισμού για την ταξινόμηση της ΕΕ και της οδηγίας πλαισίου για τα απόβλητα. Η Σερβία έχει υιοθετήσει ορισμένες πολιτικές εμπνευσμένες από την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τη μείωση των αποβλήτων και τη στήριξη των ΜΜΕ. Ωστόσο, από νομική άποψη, η μεταφορά των νομικών κανόνων βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη.

Εθνικό νομικό και πολιτικό πλαίσιο στη Σερβία

Η Σερβία έχει θεσπίσει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο που διέπει τις ΜΜΕ, τη βιωσιμότητα και την προστασία του περιβάλλοντος:

- Νόμος για την Προστασία του Περιβάλλοντος – Καθιερώνει την περιβαλλοντική ευθύνη για τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και του ελέγχου της ρύπανσης και της αποδοτικής χρήσης των πόρων.
- Νόμος για τη διαχείριση αποβλήτων - Ρυθμίζει τη διάθεση αποβλήτων, την ανακύκλωση και τη διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού.
- Νόμος για τα απορρίμματα συσκευασίας - Διέπει τη διαχείριση, τη μείωση και την ανακύκλωση των απορριμμάτων συσκευασίας, καθορίζοντας την ευθύνη του παραγωγού και τις απαιτήσεις βιωσιμότητας.
- Στρατηγική διαχείρισης αποβλήτων (2022-2031) – Δίνει προτεραιότητα στη μείωση των αποβλήτων, την ανακύκλωση και τα κυκλικά επιχειρηματικά μοντέλα.
- Νόμος για την κλιματική αλλαγή – Ρυθμίζει μέτρα για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτήν, συμπεριλαμβανομένης της μείωσης των εκπομπών, της εμπορίας εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και των στρατηγικών ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.
- Νόμος για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας – Ενθαρρύνει τις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, επιτρέποντας κίνητρα για έργα ηλιακής και αιολικής ενέργειας.
- Νόμος για την Ενεργειακή Απόδοση και την Ορθολογική Χρήση της Ενέργειας – Ορίζει την ενεργειακή απόδοση και τους σχετικούς όρους, προωθεί μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας και ορίζει περιοδικούς ενεργειακούς ελέγχους για ορισμένους τύπους επιχειρήσεων.
- Νόμος για την κοινωνική επιχειρηματικότητα - Υποστηρίζει τις κοινωνικές επιχειρήσεις, παρέχοντας οικονομική βοήθεια και καθοδήγηση.
- Νόμος για την ισότητα των φύλων – Επιβάλλει ίσες ευκαιρίες σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της επιχειρηματικότητας.
- Χάρτης πορείας για την κυκλική οικονομία στη Σερβία (2020) – Στρατηγικό έγγραφο που περιγράφει στόχους, βασικούς τομείς και μέτρα για τη μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία.
- Πρόγραμμα ανάπτυξης κυκλικής οικονομίας 2022-2022 - στρατηγικό πλαίσιο με στόχο τη μετάβαση από ένα γραμμικό σε ένα βιώσιμο οικονομικό μοντέλο, εστιάζοντας στη μείωση των αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση των πόρων και την ανακύκλωση. Στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευθύνης των επιχειρήσεων, η βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων και η προώθηση της καινοτομίας στον τομέα της πράσινης οικονομίας.

Θεσμικά μέτρα

Ελλάδα

Για να υποστηρίξει τη μετάβαση των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ) προς τη βιωσιμότητα, η Ελλάδα προσφέρει μια σειρά χρηματοδοτικών προγραμμάτων, επιδοτήσεων και οικονομικών κινήτρων ευθυγραμμισμένων με τις πολιτικές και τις εθνικές στρατηγικές της ΕΕ. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν στην ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης, στην προώθηση της υιοθέτησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στην ενθάρρυνση πρακτικών κυκλικής οικονομίας.

1. Προγράμματα και επιχορηγήσεις χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ

- «Ορίζων Ευρώπη» – Το εμβληματικό πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ (2021-2027) παρέχει χρηματοδότηση για πράσινες τεχνολογίες, ενεργειακή απόδοση και βιώσιμες επιχειρηματικές λύσεις, ιδίως για τις ΜΜΕ που καινοτομούν στον τομέα του περιβάλλοντος.
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) – Προσφέρει χρηματοδοτική στήριξη σε ΜΜΕ που επενδύουν σε πρωτοβουλίες βιώσιμης ενέργειας, οικολογικής καινοτομίας και κυκλικής οικονομίας.
- Πρόγραμμα LIFE της ΕΕ – Παρέχει επιχορηγήσεις για έργα που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, τη δράση για το κλίμα και την κυκλική οικονομία, με έμφαση στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.
- ΕΣΠΑ 2021-2027 – Διαθέτει τα διαρθρωτικά κονδύλια της ΕΕ για τις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων επιχορηγήσεων για πράσινη καινοτομία, αναβαθμίσεις ενεργειακής απόδοσης και προγράμματα κατάρτισης για τη βιωσιμότητα.

2. Εθνικά Προγράμματα Χρηματοδότησης και Χορηγιών

- Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Ελλάδα 2.0) – Πρωτοβουλία ύψους 35,95 δισ. ευρώ, εν μέρει χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ, για τη στήριξη έργων που σχετίζονται με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την πράσινη κινητικότητα και τον ψηφιακό μετασχηματισμό για τις ΜΜΕ.
- Πρόγραμμα "Εξοικονομώ" – Παρέχει επιδοτήσεις για βελτιώσεις ενεργειακής απόδοσης σε κτίρια, όπως αναβαθμίσεις μόνωσης, εγκαταστάσεις ηλιακών συλλεκτών και υιοθέτηση αντλιών θερμότητας.
- Πρόγραμμα «Εξοικονομώ – Ανεξαρτητοποιούμαι» – Υποστηρίζει μικρομεσαίες επιχειρήσεις και ιδιώτες στη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης μέσω της υιοθέτησης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ).
- Πράσινα δάνεια & μηχανισμοί χρηματοδότησης – Οι ελληνικές τράπεζες, σε συνεργασία με το κράτος, προσφέρουν προνομιακά δάνεια σε επιχειρήσεις που επενδύουν στη βιωσιμότητα, όπως το Πρόγραμμα Πράσινων Δανείων, το οποίο χρηματοδοτεί εγκαταστάσεις ηλιακών συλλεκτών, ενεργειακά αποδοτικό εξοπλισμό και λύσεις διαχείρισης αποβλήτων.
- Πρόγραμμα Απασχόλησης για την Πράσινη Οικονομία και τις Γυναίκες – Ενθαρρύνει τη γυναικεία επιχειρηματικότητα στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την κυκλική οικονομία και τη βιώσιμη γεωργία παρέχοντας χρηματοδότηση και καθοδήγηση.

3. Θεσμική υποστήριξη και πόροι

- Enterprise Greece – Βοηθά τις ΜΜΕ να αποκτήσουν πρόσβαση σε πράσινες επενδυτικές ευκαιρίες, πηγές χρηματοδότησης και στρατηγικές επέκτασης της αγοράς.
- Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης της Ελλάδας (ΔΥΠΑ) – Προσφέρει προγράμματα κατάρτισης και υποστήριξης για την ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε τομείς που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα.
- Εμπορικά και Βιομηχανικά Επιμελητήρια – Παροχή επιχειρηματικών συμβουλευτικών υπηρεσιών, καθοδήγησης χρηματοδότησης και ευκαιριών δικτύωσης για ΜΜΕ που επιθυμούν να μεταβούν σε πράσινες πρακτικές.

Ενώ η Ελλάδα προσφέρει σημαντική χρηματοδότηση και πόρους για τη στήριξη των ΜΜΕ στην πράσινη μετάβασή τους, οι γραφειοκρατικές προκλήσεις και η πρόσβαση σε χρηματοδότηση παραμένουν βασικά εμπόδια. Για να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος αυτών των προγραμμάτων, η αυξημένη ευαισθητοποίηση, οι απλουστευμένες διαδικασίες υποβολής αιτήσεων και η ισχυρότερη θεσμική συνεργασία θα είναι απαραίτητες. Οι ΜΜΕ που συμμετέχουν ενεργά σε αυτές τις ευκαιρίες χρηματοδότησης μπορούν να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα, να μειώσουν το κόστος και να συμβάλουν στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας.

Ιταλία

Η θεσμική στήριξη της Ιταλίας για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα και βιωσιμότητα αυξάνεται, με τη συμμετοχή τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα:

- Εμπορικό Επιμελητήριο και Unioncamere: Συλλογή δεδομένων και προώθηση της ισότητας των φύλων στην επιχειρηματικότητα.
- Intesa Sanpaolo Bank: Παρέχει ένα ταμείο ύψους 500 εκατομμυρίων ευρώ για τη στήριξη των γυναικών επιχειρηματιών και της καινοτομίας.
- GammaDonna Award: Αναγνωρίζει και επιταχύνει την ανάπτυξη των νεοσύστατων επιχειρήσεων υπό την ηγεσία γυναικών.
- Υποστήριξη οικοσυστήματος: Τα ιδρύματα συνεργάζονται με θερμοκοιτίδες, επιταχυντές και επενδυτικά δίκτυα για να γεφυρώσουν το χρηματοδοτικό κενό για τις επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες.

Σερβία

Η Σερβία έχει αναπτύξει ορισμένους θεσμικούς μηχανισμούς στήριξης για τις ΜΜΕ και τις γυναίκες επιχειρηματίες, με επικεφαλής κυβερνητικές υπηρεσίες, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και διεθνείς δωρητές.

Υποστήριξη υπό την ηγεσία της κυβέρνησης

- Υπουργείο Οικονομίας & Ταμείου Ανάπτυξης της Σερβίας - Παρέχει οικονομικά κίνητρα, επιχορηγήσεις εκκίνησης και εκπαίδευση επιχειρηματικότητας.

- Σερβικό Εμπορικό Επιμελητήριο – Προσφέρει εκδηλώσεις δικτύωσης, προγράμματα κατάρτισης και πρόσβαση σε χρηματοδότηση για γυναίκες επιχειρηματίες.
- Συντονιστικός Φορέας για την Ισότητα των Φύλων – Επιβλέπει την εφαρμογή της πολιτικής και διασφαλίζει ότι οι γυναίκες επιχειρηματίες έχουν ίση πρόσβαση σε χρηματοδότηση και πόρους.
- «Ορίζων Ευρώπη» – Το εμβληματικό πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ (2021-2027) παρέχει χρηματοδότηση για πράσινες τεχνολογίες, ενεργειακή απόδοση και βιώσιμες επιχειρηματικές λύσεις, ιδίως για τις ΜΜΕ που καινοτομούν στον τομέα του περιβάλλοντος.

Οικονομική Στήριξη & Προγράμματα Πράσινης Μετάβασης

- Πρόγραμμα Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας – Το 2023, η Σερβία διέθεσε 5,1 εκατομμύρια ευρώ σε επιχορηγήσεις για επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες, έξι φορές περισσότερα από τα προηγούμενα χρόνια.
- Πρόγραμμα Στήριξης της Ανάπτυξης της Γυναικείας Επιχειρηματικότητας στις Αγροτικές Περιοχές – Το 2024 Συνολικά 30 εκατομμύρια δηνάρια ήταν διαθέσιμα για τη χρηματοδότηση της αγοράς νέου εξοπλισμού και πρώτων υλών. Οι επιχορηγήσεις καλύπτουν το 100% του επενδυτικού κόστους, που κυμαίνεται από 300.000 έως 500.000 δηνάρια
- Πρόγραμμα Πράσινου Μετασχηματισμού - Ενθαρρύνει βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα σε τομείς όπως η ενεργειακή απόδοση, η μείωση των αποβλήτων και η κυκλική οικονομία.
- Πρόγραμμα Βιώσιμης Επανεκκίνησης (EBRD) – Παρέχει επιδοτούμενα δάνεια για ΜΜΕ που επενδύουν σε πράσινες τεχνολογίες.

Πρωτοβουλίες Συνεργασίας & Δικτύωσης

- Τμήμα Γυναικείας Επιχειρηματικότητας – Ιδρύθηκε από το Εμπορικό Επιμελητήριο, προωθώντας συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων (B2B).
- Δίκτυο WISE Serbia - Προωθεί τη συμμετοχή των γυναικών στη βιώσιμη ενέργεια και τη δράση για το κλίμα.
- Center for Women in Green Business – Παρέχει καθοδήγηση, κατάρτιση και υπεράσπιση για γυναίκες επιχειρηματίες στην κυκλική οικονομία.
- Ψηφιακή πλατφόρμα για την κυκλική οικονομία (CE-HUB) - Υποστηρίζει τις εταιρείες παρέχοντας επιχειρηματικά μοντέλα, παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών και εργαλεία για τη διευκόλυνση της εφαρμογής κυκλικών επιχειρηματικών μοντέλων. Συμβάλλει στη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα στις διαδικασίες παραγωγής και στα προϊόντα, διασφαλίζοντας την ανταγωνιστικότητα στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, εξακολουθούν να υπάρχουν θεσμικά κενά, ιδίως όσον αφορά την ευαισθητοποίηση, την οικονομική προσβασιμότητα και την εφαρμογή μέτρων βιωσιμότητας σε επίπεδο ΜΜΕ.

Εμπόδια και ευκαιρίες

Ελλάδα

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει αρκετά εμπόδια στην προώθηση βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών μεταξύ των ΜμΕ, παρά την αυξανόμενη εστίαση στην πράσινη ανάπτυξη. Μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις είναι η περιορισμένη χρηματοδότηση και οι οικονομικοί περιορισμοί, καθώς πολλές μικρές επιχειρήσεις αγωνίζονται να εξασφαλίσουν το κεφάλαιο που απαιτείται για επενδύσεις σε ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες και βιώσιμες μεθόδους παραγωγής. Η γραφειοκρατία και η κανονιστική πολυπλοκότητα εμποδίζουν επίσης την υιοθέτηση πράσινων πρακτικών, με πολλές επιχειρήσεις να δυσκολεύονται να πλοηγηθούν στα κυβερνητικά κίνητρα και να συμμορφωθούν με τους περιβαλλοντικούς κανονισμούς. Επιπλέον, η έλλειψη ευαισθητοποίησης και τεχνικών γνώσεων εμποδίζει πολλές ΜμΕ να αναγνωρίσουν τα μακροπρόθεσμα οφέλη της βιωσιμότητας, οδηγώντας σε αργή υιοθέτηση μοντέλων κυκλικής οικονομίας και φιλικών προς το περιβάλλον καινοτομιών. Οι περιορισμοί των υποδομών της χώρας, ιδίως στη διαχείριση αποβλήτων και τη διανομή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, περιπλέκουν περαιτέρω τη μετάβαση, ενώ η εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα εξακολουθεί να αποτελεί διαρθρωτική πρόκληση.

Παρά τα εμπόδια αυτά, υπάρχουν πολλές ευκαιρίες που μπορούν να οδηγήσουν σε βιώσιμο μετασχηματισμό για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα. Η χώρα έχει πρόσβαση σε προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ, εθνικές επιδοτήσεις και μηχανισμούς πράσινης χρηματοδότησης που ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να επενδύσουν στη βιωσιμότητα. Με αυξανόμενη έμφαση στην ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στις πολιτικές κυκλικής οικονομίας και στον ψηφιακό μετασχηματισμό, οι ελληνικές ΜμΕ έχουν τη δυνατότητα να γίνουν πιο ανταγωνιστικές, μειώνοντας παράλληλα το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα. Η ανάπτυξη της πράσινης επιχειρηματικότητας και τα επιτυχημένα παραδείγματα επιχειρήσεων που ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα στις βασικές τους δραστηριότητες δείχνουν ένα μεταβαλλόμενο τοπίο όπου η καινοτομία και οι οικολογικές στρατηγικές μπορούν να οδηγήσουν σε νέες ευκαιρίες στην αγορά. Οι επενδύσεις στην ηλιακή ενέργεια, τη βιώσιμη κινητικότητα και τον φιλικό προς το περιβάλλον σχεδιασμό προϊόντων κερδίζουν δυναμική και με ισχυρότερη θεσμική υποστήριξη και συνεργασία ιδιωτικού-δημόσιου τομέα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα μπορούν να διαδραματίσουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση μιας πιο πράσινης οικονομίας.

Ιταλία

Παρά τη σημαντική πρόοδο, οι γυναίκες επιχειρηματίες και οι ΜμΕ στην Ιταλία εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν αξιοσημείωτες προκλήσεις. Ένα από τα κύρια εμπόδια είναι η περιορισμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση, καθώς οι επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες συχνά δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση λόγω αυστηρότερων απαιτήσεων εξασφάλισης από τις τράπεζες.

Πολλές γυναίκες επιχειρηματίες αποθαρρύνονται από την υποβολή αιτήσεων για τραπεζικά δάνεια, φοβούμενες την απόρριψη, ενώ μόνο το 20% των επιχειρήσεων που διοικούνται από γυναίκες αναζητούν οικονομική στήριξη. Ακόμη και όταν υποβάλλουν αίτηση, οι πιθανότητές τους να λάβουν επαρκή χρηματοδότηση είναι χαμηλότερες σε σύγκριση με τους άνδρες ομολόγους τους, ενισχύοντας το οικονομικό χάσμα που εμποδίζει τις προσπάθειές τους για ανάπτυξη και βιωσιμότητα.

Μια άλλη σημαντική πρόκληση είναι η γραφειοκρατία και η κανονιστική πολυπλοκότητα, ιδίως στο πλαίσιο της υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας. Οι ιταλικές ΜμΕ, ιδίως οι μικρότερες επιχειρήσεις, δυσκολεύονται να πλοηγηθούν στο περίπλοκο νομικό πλαίσιο που περιβάλλει τις γνωστοποιήσεις εταιρικής βιωσιμότητας. Οι εξελισσόμενες απαιτήσεις της οδηγίας για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες (CSRD), η οποία σύντομα θα εφαρμοστεί σε περισσότερες εταιρείες, περιπλέκουν περαιτέρω τις προσπάθειες συμμόρφωσης. Πολλές επιχειρήσεις δεν διαθέτουν τους πόρους ή την τεχνογνωσία για να ανταποκριθούν σε αυτές τις υποχρεώσεις, καθιστώντας τη βιωσιμότητα ένα αποθαρρυντικό έργο και όχι μια προσβάσιμη ευκαιρία.

Οι ανισότητες μεταξύ των φύλων στους τομείς STEM και πράσινης οικονομίας δημιουργούν επίσης εμπόδιο για τις γυναίκες που επιθυμούν να εισέλθουν σε τομείς που είναι απαραίτητοι για την καινοτομία με γνώμονα τη βιωσιμότητα. Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σημαντικά στην τεχνολογία, τη μηχανική και τις περιβαλλοντικές επιστήμες, γεγονός που περιορίζει την ικανότητά τους να συμβάλουν και να επωφεληθούν από την πράσινη μετάβαση. Χωρίς στοχευμένη στήριξη, η συμμετοχή τους σε κλάδους αιχμής, όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η καθαρή τεχνολογία και οι πρωτοβουλίες κυκλικής οικονομίας, θα συνεχίσει να υστερεί.

Επιπλέον, η έλλειψη ευαισθητοποίησης και εξειδικευμένης κατάρτισης παρουσιάζει μια άλλη πρόκληση. Πολλές γυναίκες επιχειρηματίες και ΜμΕ δεν γνωρίζουν τα κίνητρα πράσινων επενδύσεων, τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ και τους μηχανισμούς στήριξης που έχουν στη διάθεσή τους. Χωρίς την κατάλληλη γνώση και καθοδήγηση, αυτές οι επιχειρήσεις χάνουν ευκαιρίες να ενσωματώσουν βιώσιμες πρακτικές και να αξιοποιήσουν την οικονομική στήριξη που έχει σχεδιαστεί για να τις βοηθήσει να μεταβούν σε πιο πράσινες λειτουργίες.

Παρά τις προκλήσεις αυτές, η Ιταλία προσφέρει αρκετές ευκαιρίες σε επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες και σε ΜμΕ που ενστερνίζονται τη βιωσιμότητα. Τα ευρωπαϊκά και εθνικά χρηματοδοτικά προγράμματα προωθούν ενεργά τη γυναικεία επιχειρηματικότητα και την πράσινη μετάβαση. Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ) έχει διαθέσει 400 εκατ. ευρώ για τη στήριξη τουλάχιστον 2.400 επιχειρήσεων που διοικούνται από γυναίκες έως το 2026, αποδεικνύοντας ισχυρή οικονομική δέσμευση για την ενδυνάμωση των γυναικών επιχειρηματιών. Επιπλέον, πρωτοβουλίες όπως το Smart&Start Italia, με ειδικό ταμείο 100 εκατομμυρίων ευρώ, παρέχουν στοχευμένη χρηματοδοτική στήριξη σε καινοτόμες νεοσύστατες επιχειρήσεις, ιδίως εκείνες που επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα και την τεχνολογία.

Το αναπτυσσόμενο γυναικείο οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων στην Ιταλία υπογραμμίζει περαιτέρω τις δυνατότητες πρόόδου. Μεταξύ 2022 και 2023, ο αριθμός των καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων υπό την ηγεσία γυναικών αυξήθηκε κατά 40%, υποδεικνύοντας μια θετική τάση στη γυναικεία επιχειρηματικότητα. Η εμφάνιση δικτύων υποστήριξης, επιταχυντών και προγραμμάτων καθοδήγησης βοηθά τις γυναίκες επιχειρηματίες να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες, γνώσεις και συνδέσεις για να ευδοκιμήσουν στον επιχειρηματικό κόσμο.

Επιπλέον, η ίδια η βιωσιμότητα έχει καταστεί ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τις επιχειρήσεις. Οι εταιρείες που υιοθετούν ισχυρές στρατηγικές ESG (Environmental, Social and Governance) είναι σε καλύτερη θέση για να προσελκύσουν επενδύσεις, να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση και να οικοδομήσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Καθώς η βιωσιμότητα γίνεται βασικός μοχλός της αγοράς, οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές μπορούν να διαφοροποιηθούν, να ενισχύσουν τη φήμη της επωνυμίας τους και να αξιοποιήσουν τις αναδυόμενες πράσινες αγορές.

Ενώ ο δρόμος προς την επίτευξη πλήρους ισότητας των φύλων και μιας πιο πράσινης οικονομίας παραμένει δύσκολος, ο συνδυασμός οικονομικών κινήτρων, κανονιστικής στήριξης και εξελισσόμενων τάσεων της αγοράς προσφέρει μια πολλά υποσχόμενη πορεία προς τα εμπρός. Συνεχίζοντας να επενδύει σε επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες και σε ΜΜΕ με γνώμονα τη βιωσιμότητα, η Ιταλία μπορεί να ενισχύσει την οικονομική της ανθεκτικότητα και να επιταχύνει τη μετάβαση προς ένα πιο βιώσιμο και χωρίς αποκλεισμούς μέλλον.

Σερβία

Οι γυναίκες επιχειρηματίες και οι ΜμΕ στη Σερβία αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την υιοθέτηση πράσινων επιχειρηματικών πρακτικών και τη διασφάλιση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

Ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια είναι η περιορισμένη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, καθώς οι πράσινες επενδύσεις συχνά απαιτούν υψηλό αρχικό κόστος. Οι ΜμΕ που διοικούνται από γυναίκες, ειδικότερα, αγωνίζονται να λάβουν τραπεζικά δάνεια, καθώς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ευνοούν τα παραδοσιακά επιχειρηματικά μοντέλα έναντι των βιώσιμων πρωτοβουλιών. Επιπλέον, υπάρχουν περιορισμένες επιδοτήσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και φορολογικά κίνητρα, ωστόσο η γραφειοκρατική πολυπλοκότητα καθιστά σχεδόν αδύνατη την πρόσβαση σε αυτές.

Μια άλλη κρίσιμη πρόκληση είναι η έλλειψη ευαισθητοποίησης και τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης στις πράσινες τεχνολογίες. Πολλές ΜΜΕ δεν κατανοούν πλήρως τα οικονομικά οφέλη της ενεργειακής απόδοσης, της μείωσης των αποβλήτων και της συμμόρφωσης με το ESG. Στις αγροτικές περιοχές, η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση είναι ιδιαίτερα χαμηλή και η θεσμική υποστήριξη είναι περιορισμένη ή απρόσιτη.

Επιπλέον, η κανονιστική επιβολή παραμένει αδύναμη. Ενώ η Σερβία διαθέτει σταθερό νομικό πλαίσιο για τη βιωσιμότητα, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά εφαρμογής, με πολλές επιχειρήσεις να παρακάμπτουν τις υποχρεώσεις

υποβολής περιβαλλοντικών εκθέσεων. Ακόμη και μεταξύ του 42% των σερβικών επιχειρήσεων που συμμορφώνονται πλήρως με τους νόμους και τους κανονισμούς διαχείρισης αποβλήτων, εξακολουθούν να υπάρχουν συστηματικά ζητήματα λόγω ανεπαρκών υποδομών ανακύκλωσης. Η έλλειψη κατάλληλων εγκαταστάσεων συλλογής και επεξεργασίας αποβλήτων σημαίνει ότι, παρά τις προσπάθειες συμμόρφωσης, μεγάλο μέρος των αποβλήτων εξακολουθεί να καταλήγει σε ανθυγιεινούς χώρους υγειονομικής ταφής, συμβάλλοντας στη ρύπανση και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις της Σερβίας θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν μια πρόσθετη πρόκληση με τον μηχανισμό συνοριακής προσαρμογής άνθρακα της ΕΕ (CBAM), ο οποίος επιβάλλει δασμούς άνθρακα στις εισαγωγές από χώρες με λιγότερο αυστηρά περιβαλλοντικά πρότυπα. Καθώς οι περιβαλλοντικοί κανονισμοί της Σερβίας εξελίσσονται και οι υποδομές υστερούν, οι τοπικές βιομηχανίες ενδέχεται να δυσκολευτούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις άνθρακα και βιωσιμότητας της ΕΕ, εμποδίζοντας ενδεχομένως την ανταγωνιστικότητά τους στις ευρωπαϊκές αγορές. Τέλος, οι ανισότητες μεταξύ των φύλων στην επιχειρηματικότητα εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα. Αν και το ποσοστό των γυναικών επιχειρηματιών αυξήθηκε από 28,9 % σε 31,2 % μεταξύ 2011 και 2021, οι γυναίκες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν χαμηλότερα ποσοστά επενδύσεων, περιορισμένες ευκαιρίες δικτύωσης και εμπόδια στους κλάδους που σχετίζονται με τους κλάδους STEM.

Ευκαιρίες για ανάπτυξη και βιωσιμότητα

Παρά τις προκλήσεις αυτές, υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες για γυναίκες επιχειρηματίες και βιώσιμες ΜΜΕ στη Σερβία.

Μία από τις μεγαλύτερες ευκαιρίες έγκειται στα ευθυγραμμισμένα με την ΕΕ προγράμματα χρηματοδότησης και επενδύσεων. Το Πρόγραμμα Πράσινου Μετασχηματισμού και η ΕΕ για την Πράσινη Ατζέντα στη Σερβία παρέχουν οικονομική στήριξη σε επιχειρήσεις που υιοθετούν ενεργειακά αποδοτικά μοντέλα κυκλικής οικονομίας. Το οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων της Σερβίας αναπτύσσεται επίσης, με πρωτοβουλίες όπως η πύλη εκκίνησης που προσφέρει καθοδήγηση, δικτύωση και ευκαιρίες χρηματοδότησης.

Μια άλλη σημαντική ευκαιρία είναι η αυξανόμενη ζήτηση των καταναλωτών για βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες. Καθώς οι παγκόσμιες αγορές στρέφονται προς φιλικές προς το περιβάλλον λύσεις, οι σερβικές ΜΜΕ μπορούν να διαφοροποιηθούν επενδύοντας σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πράσινη παραγωγή και βιώσιμες συσκευασίες. Οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν τις αρχές ESG στα μοντέλα τους μπορούν να προσελκύσουν διεθνείς συνεργασίες και πράσινους επενδυτές.

Επιπλέον, η συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς όπως η UN Women, η EBRD και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) προσφέρει στις γυναίκες επιχειρηματίες της Σερβίας πρόσβαση σε επιχορηγήσεις, εκδηλώσεις δικτύωσης και προγράμματα κατάρτισης. Η άνοδος πρωτοβουλιών βιωσιμότητας υπό την ηγεσία γυναικών, όπως το δίκτυο WISE Serbia και το Κέντρο για τις Γυναίκες στις Πράσινες Επιχειρήσεις, ενισχύει περαιτέρω το οικοσύστημα για τις γυναίκες στην πράσινη επιχειρηματικότητα.

Αντιμετωπίζοντας τους περιορισμούς χρηματοδότησης, την κανονιστική επιβολή και τα κενά ευαισθητοποίησης, η Σερβία μπορεί να απελευθερώσει μεγαλύτερο οικονομικό δυναμικό για γυναίκες επιχειρηματίες και πράσινες ΜμΕ, προωθώντας μια πιο βιώσιμη και ανθεκτική οικονομία.

Βέλτιστες Πρακτικές και Μελέτες Περιπτώσεων

ΕΛΛΑΔΑ

Αρκετές ελληνικές εταιρείες έχουν ενσωματώσει με επιτυχία τη βιωσιμότητα, τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και την πράσινη καινοτομία στα επιχειρηματικά τους μοντέλα. Αυτοί οι οργανισμοί δείχνουν πώς οι επιχειρήσεις μπορούν να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα, παραμένοντας ανταγωνιστικές και κερδοφόρες.

Η COCO-MAT έχει αγκαλιάσει τη βιώσιμη κινητικότητα με την παραγωγή φιλικών προς το περιβάλλον ποδηλάτων για την προώθηση των μεταφορών χαμηλών εκπομπών. Η εταιρεία τηρεί επίσης την υπεύθυνη προμήθεια διασφαλίζοντας ότι όλα τα ξύλινα έπιπλα και τα πλαίσια κρεβατιών της είναι κατασκευασμένα από ξύλο πιστοποιημένο από το FSC, υποστηρίζοντας βιώσιμες δασοκομικές πρακτικές.

Η ΚΟΡΡΕΣ, ηγέτης στα φυσικά καλλυντικά, έχει υιοθετήσει ένα σύστημα παραγωγής κλειστού βρόχου, μειώνοντας τα απόβλητα και δίνοντας προτεραιότητα στις ανακυκλώσιμες συσκευασίες. Η εταιρεία επενδύει στη βιώσιμη προμήθεια συστατικών, συνεργαζόμενη άμεσα με τους Έλληνες αγρότες για την καλλιέργεια βοτάνων και φαρμακευτικών φυτών μέσω φιλικών προς το περιβάλλον γεωργικών πρακτικών.

Η ΒιοΑγρός έχει χτίσει τις δραστηριότητές της γύρω από την παραγωγή βιολογικών τροφίμων, δίνοντας έμφαση στους αυστηρούς ποιοτικούς ελέγχους και τη φιλική προς το περιβάλλον γεωργία. Η εταιρεία ελαχιστοποιεί τα απόβλητα χρησιμοποιώντας όλα τα οργανικά υπολείμματα ως ζωοτροφές ή για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, διασφαλίζοντας ότι οι πόροι χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά.

Οι Μύλοι Θράκης έχουν ενσωματώσει βιώσιμες γεωργικές πρακτικές στην παραγωγική τους διαδικασία συνεργαζόμενοι με τοπικούς αγρότες για την προώθηση της υπεύθυνης καλλιέργειας σιταριού με βελτιστοποιημένες τεχνικές λίπανσης και φυτοπροστασίας. Η εταιρεία υποστηρίζει επίσης τις εκμεταλλεύσεις μικρής κλίμακας και τη βιώσιμη διαχείριση των καλλιεργειών, μειώνοντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της αλυσίδας εφοδιασμού της.

Η ΜΕΓΑ Προϊόντα Προσωπικής Υγιεινής Α.Ε. έχει υλοποιήσει το πρόγραμμα Act Green Sustainability, εστιάζοντας στον φιλικό προς το περιβάλλον σχεδιασμό προϊόντων, στη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα και στη βιώσιμη συσκευασία. Η εταιρεία έχει δεσμευτεί να αντικαταστήσει τις συνθετικές ίνες με φυτικές εναλλακτικές λύσεις και να μειώσει σημαντικά την κατανάλωση νερού στις διαδικασίες παραγωγής της.

Η Nivechrom, σημαντικός παίκτης στη βιομηχανία χρωμάτων, έχει επενδύσει σε τεχνολογίες διαχείρισης αποβλήτων και ελέγχου της ρύπανσης. Η εταιρεία διαθέτει μονάδα ανάκτησης διαλυτών και συνεργάζεται με εταιρείες ανακύκλωσης για την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προϊόντων της. Έχει επίσης υιοθετήσει ενεργειακά αποδοτικές μεθόδους παραγωγής, μειώνοντας την κατανάλωση νερού και ενέργειας διατηρώντας παράλληλα την ποιότητα των προϊόντων.

Η BioAroma Crete είναι αφοσιωμένη στην παραγωγή μηδενικών αποβλήτων στη βιομηχανία βιολογικών καλλυντικών. Η εταιρεία καλλιεργεί τα δικά της βότανα χρησιμοποιώντας βιώσιμες γεωργικές πρακτικές, τα επεξεργάζεται με ηλιακή απόσταξη και συσκευάζει προϊόντα χρησιμοποιώντας βιοδιασπώμενα υλικά. Μετατρέπει επίσης τα φυτικά υπολείμματα σε κομπόστ, κλείνοντας τον βρόχο βιωσιμότητας.

Η ΧΗΤΟΣ Α.Ε., κορυφαία εταιρεία εμφιαλωμένου νερού, έχει μεταβεί σε 100% ανανεώσιμη ηλεκτρική ενέργεια για να τροφοδοτήσει τις δραστηριότητές της και υιοθέτησε την τεχνολογία υβριδικών καυσίμων στο ήμισυ του στόλου μεταφορών της, μειώνοντας σημαντικά τις εκπομπές CO₂. Η εταιρεία έχει επίσης ενισχύσει τις προσπάθειές της για εξοικονόμηση νερού, διασφαλίζοντας την υπεύθυνη χρήση του νερού στη διαδικασία εμφιάλωσης.

Η Coca-Cola 3E Ελλάδα καινοτομεί με το μπουκάλι "Twist", ένα ελαφρύ πλαστικό μπουκάλι σχεδιασμένο να συμπιέζεται εύκολα για ανακύκλωση, μείωση των πλαστικών απορριμμάτων και βελτίωση της ανακυκλωσιμότητας. Η εταιρεία εργάζεται συνεχώς για τη μείωση του πλαστικού περιεχομένου στις συσκευασίες της, διατηρώντας παράλληλα την ανθεκτικότητα και την ασφάλεια των προϊόντων.

Το Olive Green Hotel στην Κρήτη αποτελεί παράδειγμα βιώσιμου τουρισμού και έξυπνης φιλοξενίας, λειτουργώντας ως ένα ενεργειακά αποδοτικό, φιλικό προς το περιβάλλον ξενοδοχείο. Το κτίριο διαθέτει προηγμένη μόνωση, ηλιακούς συλλέκτες και σύστημα διαχείρισης κτιρίου (BMS) που βελτιστοποιεί τη χρήση ενέργειας. Το ξενοδοχείο ακολουθεί επίσης πολιτικές ανακύκλωσης Green Key, εμπλέκοντας τους επισκέπτες και το προσωπικό σε πρωτοβουλίες βιωσιμότητας.

Αυτές οι επιχειρήσεις παρουσιάζουν μια ποικιλία βιώσιμων προσεγγίσεων, από τη μείωση των αποβλήτων και τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας έως τον φιλικό προς το περιβάλλον σχεδιασμό προϊόντων και τις αρχές της κυκλικής οικονομίας. Η επιτυχία τους αποδεικνύει ότι η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στις επιχειρηματικές δραστηριότητες μπορεί να ενισχύσει τη φήμη της μάρκας, να μειώσει το κόστος και να συμβάλει στη μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική και οικονομική ανθεκτικότητα.

ΙΤΑΛΙΑ

Η Ιταλία έχει δει έναν αυξανόμενο αριθμό επιχειρήσεων υπό την ηγεσία γυναικών που ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα, την καινοτομία και τον κοινωνικό αντίκτυπο στις δραστηριότητές τους. Οι εταιρείες αυτές πρωτοπορούν σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα στην τεχνολογία, την κυκλική οικονομία και την κοινωνική επιχειρηματικότητα, αποδεικνύοντας ότι η γυναικεία επιχειρηματικότητα διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στην πράσινη μετάβαση της χώρας. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα που ξεχωρίζουν:

- Γνήσιος τρόπος (Amelia Bassini) - Χρησιμοποιεί τεχνολογία blockchain για να ενισχύσει τη διαφάνεια της αλυσίδας εφοδιασμού, βοηθώντας τις ηθικές μάρκες να παρουσιάσουν τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές τους αξίες.

- Ettomio (Paola Bernardotto) – Σχεδιάζει βιώσιμα, μακράς διάρκειας παιδικά έπιπλα, μειώνοντας τα απόβλητα, προωθώντας παράλληλα την κοινωνική ένταξη μέσω συνεργασιών με κοινωνικούς συνεταιρισμούς.
- UGO (Michela Conti & Francesca Vidali) – Μια ψηφιακή πλατφόρμα φροντίδας που παρέχει εξατομικευμένη φροντίδα ηλικιωμένων, συνδυάζοντας την τεχνολογία με την ανθρώπινη υποστήριξη.
- Relief (Gioia Lucarini) – Αναπτύσσει μια καινοτόμο συσκευή ακράτειας ούρων, μειώνοντας τα ιατρικά απόβλητα βελτιώνοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής των ασθενών.
- BioTitan NanoTechnology (Beatrice Iaia) – Παράγει φιλικές προς το περιβάλλον επιστρώσεις νανοτεχνολογίας, μειώνοντας τη χρήση νερού και χημικών καθαριστικών στις βιομηχανίες.
- Picnic Chic (Antonietta Acampora) – Μια ψηφιακή πλατφόρμα κρατήσεων για φιλικές προς το περιβάλλον τουριστικές εμπειρίες, προωθώντας τη βιώσιμη γαστρονομία και τον υπαίθριο ελεύθερο χρόνο.
- Family+Happy (Cinzia Tessarolo) - Χρησιμοποιεί AI για να ταιριάζει οικογένειες με πιστοποιημένους φροντιστές, υποστηρίζοντας την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και λύσεις φροντίδας στο σπίτι.
- GCE (Silvia Costa) – Μια βιώσιμη εταιρεία διαχείρισης αποβλήτων που προωθεί πρακτικές κυκλικής οικονομίας μετατρέποντας τα απόβλητα σε ενέργεια.
- De Sanctis Group (Francesca De Sanctis) - Επικεντρώνεται στις υποδομές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδιαίτερα στην υδροηλεκτρική ενέργεια και τις βιώσιμες κατασκευές.

ΣΕΡΒΙΑ

Η Σερβία βιώνει έναν αυξανόμενο αριθμό επιχειρήσεων υπό την ηγεσία γυναικών που ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα, την κυκλική οικονομία και την κοινωνική ευθύνη στις δραστηριότητές τους. Αυτές οι εταιρείες δείχνουν πώς η γυναικεία επιχειρηματικότητα μπορεί να οδηγήσει στην καινοτομία, την οικονομική ανάπτυξη και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα που ξεχωρίζουν:

- Pletisanka – Μια εταιρεία που συνδυάζει παραδοσιακές τεχνικές ύφανσης με βιώσιμη παραγωγή υφασμάτων, ενδυναμώνοντας τις γυναίκες τεχνίτες προωθώντας παράλληλα τη φιλική προς το περιβάλλον μόδα.
- COZY2WEAR - Μια μάρκα μόδας υπό την ηγεσία γυναικών που δίνει προτεραιότητα στην τοπική παραγωγή, τις ηθικές εργασιακές πρακτικές και τα βιώσιμα υλικά, μειώνοντας το αποτύπωμα άνθρακα της βιομηχανίας.
- Darovi Lužnice Cooperative – Ένας γυναικείος γεωργικός συνεταιρισμός που υποστηρίζει τη βιολογική γεωργία, το δίκαιο εμπόριο και την οικονομική ενδυνάμωση των γυναικών της υπαίθρου στη Σερβία.

- SAMO VIŠNJE – Μια βιώσιμη επιχείρηση τροφίμων που επικεντρώνεται στην παραγωγή κερασιών χρησιμοποιώντας φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές, μειώνοντας τις χημικές εισροές και προωθώντας την τοπική προμήθεια.
- ECOSEREIN – Μια πράσινη επιχείρηση που ειδικεύεται σε φιλικά προς το περιβάλλον οικιακά προϊόντα, μειώνοντας τα πλαστικά απόβλητα και τις τοξικές χημικές ουσίες στην καθημερινή κατανάλωση.
- Arum Deč – Μια οικογενειακή αγροτική επιχείρηση, που ειδικεύεται σε γεωργικά προϊόντα και υπηρεσίες. Η εταιρεία έχει επενδύσει σε ενεργειακά αποδοτικό εξοπλισμό, όπως ηλεκτρικά περονοφόρα ανυψωτικά οχήματα, μειώνοντας τις εκπομπές CO₂ κατά 1,9 τόνους ετησίως.
- Πατρίδα στο βάζο - αυτή η εταιρεία μετατρέπει τα απόβλητα τροφίμων από την παραγωγή ajvar σε βιολογικά σαπούνια και μάσκες προσώπου, προωθώντας την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και δημιουργώντας ευκαιρίες απασχόλησης όλο το χρόνο για τις γυναίκες στις αγροτικές περιοχές.
- Bio Idea – Ιδρύθηκε το 2015, η Bio Idea ενδυναμώνει τις γυναίκες στις ορεινές περιοχές της νοτιοανατολικής Σερβίας, παρέχοντας εκπαίδευση στην παραγωγή φιλικών προς το περιβάλλον σαπουνιού χρησιμοποιώντας μαγειρικό λάδι που έχει απομείνει, προωθώντας την κοινωνική επιχειρηματικότητα και την περιβαλλοντική διαχείριση.
- MOĆNO Mikrobilje – αυτή η μικρή επιχείρηση ειδικεύεται στο microgreens, συμβάλλοντας στη βιώσιμη γεωργία και τις υγιεινές επιλογές τροφίμων.
- Mare-Vela – Μια βιώσιμη μάρκα μόδας, που προσφέρει χειροποίητα, μοναδικά κομμάτια κατασκευασμένα από τοπικές γυναίκες, προωθώντας τη φιλική προς το περιβάλλον μόδα.
- Green Pharmacy Davidovac – Μια επιχείρηση που συμμετέχει σε πρωτοβουλίες που ενδυναμώνουν τις γυναίκες επιχειρηματίες, εστιάζοντας σε φυσικά προϊόντα και βιώσιμες πρακτικές.

Πρακτικά Βήματα για τον Οικολογικό Προσανατολισμό των ΜμΕ

Καθώς ο κόσμος επικεντρώνεται όλο και περισσότερο στη βιωσιμότητα, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) βρίσκονται σε μοναδική θέση για να συμβάλουν σημαντικά στη διατήρηση του περιβάλλοντος. Ενώ η βιωσιμότητα έχει συνδεθεί ιστορικά με μεγάλες εταιρείες, όλο και περισσότερες ΜμΕ υιοθετούν πράσινες πρακτικές που αποφέρουν οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Έρευνα της Nielsen δείχνει ότι το 73% των παγκόσμιων καταναλωτών είναι πρόθυμοι να πληρώσουν περισσότερα για προϊόντα από βιώσιμες μάρκες, υπογραμμίζοντας το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που μπορούν να προσφέρουν οι περιβαλλοντικά υπεύθυνες πρακτικές.

Η υιοθέτηση πρακτικών βιωσιμότητας όχι μόνο μειώνει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις μιας επιχείρησης, αλλά μπορεί επίσης να οδηγήσει σε εξοικονόμηση κόστους, βελτιωμένη αφοσίωση στο εμπορικό σήμα και πρόσβαση σε νέες αγορές. Καθώς οι καταναλωτές, οι ρυθμιστικές αρχές και οι επενδυτές ασκούν αυξανόμενη πίεση στις επιχειρήσεις να ενεργούν υπεύθυνα, η υιοθέτηση πράσινων πρακτικών δεν είναι πλέον προαιρετική - έχει καταστεί απαραίτητη. Δείτε πώς οι ΜΜΕ μπορούν να λάβουν πρακτικά μέτρα προς τη βιωσιμότητα.

Ξεκινώντας: Αξιολόγηση τρεχουσών πρακτικών

Το πρώτο βήμα για τον οικολογικό προσανατολισμό της επιχείρησής σας είναι να αξιολογήσετε τις τρέχουσες περιβαλλοντικές πρακτικές σας. Ξεκινήστε διεξάγοντας έναν έλεγχο βιωσιμότητας για να κατανοήσετε τη χρήση ενέργειας, τα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων, τη βιωσιμότητα της αλυσίδας εφοδιασμού και το συνολικό αποτύπωμα άνθρακα. Αυτό θα σας βοηθήσει να εντοπίσετε τομείς που χρειάζονται βελτίωση και θα σας επιτρέψει να ορίσετε μια βάση για μελλοντική πρόοδο. Εργαλεία όπως ο υπολογιστής αποτυπώματος άνθρακα του Carbon Trust ή ο διαχειριστής χαρτοφυλακίου του Energy Star μπορούν να παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες μετρώντας την κατανάλωση ενέργειας, παρακολουθώντας τις εκπομπές και εντοπίζοντας ανεπάρκειες στις δραστηριότητές σας.

Πίνακας 1: Κοινοί χώροι για τους ελέγχους βιωσιμότητας

Κατηγορία	Βασικοί τομείς προς αξιολόγηση
Χρήση ενέργειας	Ηλεκτρική ενέργεια, θέρμανση, απόδοση φωτισμού
Διαχείριση Αποβλήτων	Ανακύκλωση, παραγωγή αποβλήτων, πλαστικά μίας χρήσης

Εφοδιαστική Αλυσίδα	Βιώσιμη προμήθεια, εκπομπές από τις μεταφορές
Αποτύπωμα άνθρακα	Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, δυνατότητες αντιστάθμισης άνθρακα
Χρήση νερού	Πρόσληψη νερού, απόρριψη νερού

Για παράδειγμα, μια μικρή επιχείρηση λιανικής πώλησης μπορεί να αναλύσει πόση ενέργεια καταναλώνεται για φωτισμό και θέρμανση. Εντοπίζοντας τις ανεπάρκειες στον φωτισμό και τη θέρμανση, μπορεί να συνειδητοποιήσει τα οφέλη της μετάβασης σε ενεργειακά αποδοτικό φωτισμό και της μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας, γεγονός που με τη σειρά του θα μείωνε τόσο το κόστος όσο και τις εκπομπές. Στην πραγματικότητα, οι ΜμΕ στην ΕΕ συμβάλλουν περίπου στο 60% των βιομηχανικών εκπομπών (ανάλογα με τη μεθοδολογία), καθιστώντας ακόμη πιο κρίσιμη την ανάληψη δράσης για τις μικρές επιχειρήσεις.

Μόλις ολοκληρώσετε τον έλεγχό σας, ήρθε η ώρα να ορίσετε σαφείς, εφαρμόσιμους στόχους. Η χρήση του πλαισίου SMART - συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, εφικτοί, σχετικοί και χρονικά δεσμευτικοί στόχοι - θα σας βοηθήσουν να δημιουργήσετε ρεαλιστικούς στόχους για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Μια επιχείρηση μπορεί να αποφασίσει να μειώσει την κατανάλωση ενέργειας κατά 20% τα επόμενα δύο χρόνια, να μειώσει τη χρήση νερού κατά 30% ή να μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά 15% ετησίως. Αυτοί οι στόχοι θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένοι στις συγκεκριμένες ανάγκες και προκλήσεις της επιχείρησής σας. Για παράδειγμα, οι ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες μπορούν να οδηγήσουν σε μείωση του κόστους έως και 30% για τις ΜΜΕ, προσφέροντας ισχυρό οικονομικό κίνητρο για την ανάληψη δράσης.

Η βιωσιμότητα δεν είναι κάτι που μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη διοίκηση. Απαιτεί τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων - εργαζομένων, πελατών και προμηθευτών. Η συμμετοχή αυτών των ομάδων μέσω συνεδριών καταιγισμού ιδεών, εργαστηρίων και ερευνών διασφαλίζει ότι όλοι αισθάνονται ότι συμμετέχουν στη διαδικασία, οδηγώντας σε ισχυρότερη δέσμευση και καινοτόμες ιδέες. Όταν εμπλέκονται οι εργαζόμενοι, είναι πιο πιθανό να αναλάβουν την κυριότητα των αλλαγών, οδηγώντας σε καλύτερη εφαρμογή των πράσινων πρωτοβουλιών. Μελέτες δείχνουν ότι οι εργαζόμενοι σε βιώσιμες εταιρείες είναι σημαντικά πιο ικανοποιημένοι με την εργασία τους και αισθάνονται πιο αφοσιωμένοι στις πρωτοβουλίες της εταιρείας.

Εφαρμογή Πράσινων Πρακτικών

Μόλις αξιολογήσετε τις τρέχουσες πρακτικές σας και θέσετε στόχους, ήρθε η ώρα να θέσετε αυτά τα σχέδια σε δράση. Η εφαρμογή πράσινων πρακτικών σε διάφορες

πτυχές της επιχείρησής σας όχι μόνο θα μειώσει το περιβαλλοντικό σας αποτύπωμα, αλλά και θα βελτιώσει την αποδοτικότητα και θα μειώσει το κόστος.

Ένας βασικός τομέας στον οποίο πρέπει να επικεντρωθούμε είναι η ενεργειακή απόδοση. Με τη μετάβαση σε ενεργειακά αποδοτικές συσκευές και φωτισμό, οι επιχειρήσεις μπορούν να μειώσουν σημαντικά την κατανάλωση ενέργειας. Για παράδειγμα, η εγκατάσταση λαμπτήρων LED αντί για παραδοσιακούς λαμπτήρες μπορεί να μειώσει τη χρήση ενέργειας έως και 75% και αυτές οι πηγές φωτός έχουν επίσης μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, μειώνοντας το κόστος αντικατάστασης και συντήρησης. Οι μικρές επιχειρήσεις θα μπορούσαν επίσης να διερευνήσουν λύσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως οι ηλιακοί συλλέκτες, για να μειώσουν περαιτέρω το αποτύπωμα άνθρακα και το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας. Πολλές εταιρείες, όπως η The Green Home Company στο Ηνωμένο Βασίλειο, έχουν δει το ενεργειακό τους κόστος να μειώνεται κατά 40% μέσω της εγκατάστασης ηλιακών συλλεκτών.

Η μείωση των αποβλήτων είναι ένας άλλος κρίσιμος τομέας για τις ΜμΕ. Η καθιέρωση ενός προγράμματος ανακύκλωσης είναι ένας απλός αλλά αποτελεσματικός τρόπος για τη μείωση των αποβλήτων. Οι επιχειρήσεις μπορούν να δημιουργήσουν ξεχωριστούς κάδους για χαρτί, πλαστικά και μέταλλα για να διασφαλίσουν ότι τα ανακυκλώσιμα υλικά δεν καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής. Ορισμένες εταιρείες συνεργάζονται ακόμη και με εγκαταστάσεις ανακύκλωσης για να μετατρέψουν τα απόβλητα σε πηγή εισοδήματος. Επιπλέον, η υιοθέτηση μιας προσέγγισης κυκλικής οικονομίας - όπου τα απόβλητα παραγωγής ελαχιστοποιούνται, επαναχρησιμοποιούνται ή ανακυκλώνονται - μπορεί να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να μειώσουν το κόστος υλικών και να οικοδομήσουν μια πιο βιώσιμη λειτουργία. Εταιρείες όπως η Patagonia πρωτοστατούν με τη χρήση ανακυκλωμένων υλικών στα προϊόντα τους, γεγονός που όχι μόνο ωφελεί το περιβάλλον αλλά και χτίζει την αφοσίωση των πελατών.

Όσον αφορά την προμήθεια, η συνεργασία με βιώσιμους προμηθευτές είναι το κλειδί. Αναζητήστε προμηθευτές που μοιράζονται τη δέσμευσή σας για περιβαλλοντική ευθύνη, όπως εκείνοι που χρησιμοποιούν υλικά υπεύθυνης προέλευσης ή εφαρμόζουν ηθικές μεθόδους παραγωγής. Η τοπική προμήθεια μπορεί επίσης να συμβάλει στη μείωση των εκπομπών από τις μεταφορές, οι οποίες συμβάλλουν σημαντικά στο αποτύπωμα άνθρακα. Για παράδειγμα, ένα τοπικό καφέ μπορεί να επιλέξει να προμηθευτεί φρέσκα προϊόντα από κοντινά αγροκτήματα, μειώνοντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των μεταφορών μεγάλων αποστάσεων. Μια άλλη αποτελεσματική στρατηγική για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι η διεξαγωγή Αξιολόγησης Κύκλου Ζωής (LCA) ενός προϊόντος. Η AKZ περιλαμβάνει την αξιολόγηση ολόκληρου του κύκλου ζωής ενός προϊόντος - από την εξόρυξη πρώτων υλών έως την παραγωγή, τη χρήση και τη διάθεση - αναλύοντας τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του σε κάθε στάδιο. Κατανοώντας το πλήρες εύρος του αντίκτυπου ενός προϊόντος, οι επιχειρήσεις μπορούν να εντοπίσουν βασικούς τομείς βελτίωσης στην αλυσίδα εφοδιασμού, όπως η προμήθεια πιο βιώσιμων υλικών, η βελτιστοποίηση των διαδικασιών παραγωγής ή η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Η εφαρμογή της LCA βοηθά τις εταιρείες να λαμβάνουν αποφάσεις βάσει δεδομένων που ελαχιστοποιούν τα απόβλητα και τις εκπομπές, βελτιώνοντας

παράλληλα την αποδοτικότητα των πόρων. Αυτή η προσέγγιση ευθυγραμμίζεται με τους στόχους βιωσιμότητας και μπορεί να ενισχύσει τη φήμη μιας εταιρείας για περιβαλλοντική ευθύνη, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη μεταξύ των πελατών και των ενδιαφερόμενων μερών. Για παράδειγμα, εταιρείες όπως η Unilever χρησιμοποιούν LCA για να αξιολογήσουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των προϊόντων τους, βοηθώντας τους να καινοτομήσουν και να μειώσουν τον αντίκτυπο των αλυσίδων εφοδιασμού τους.

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις μπορούν να σχεδιάσουν πράσινα προϊόντα που είναι φιλικά προς το περιβάλλον και ελκυστικά για τους πελάτες. Η χρήση βιοδιασπώμενων ή ανακυκλώσιμων υλικών για συσκευασίες μπορεί να μειώσει τα απόβλητα και η προσφορά προϊόντων που οι πελάτες μπορούν να επαναχρησιμοποιήσουν ή να ξαναγεμίσουν ελαχιστοποιεί την ανάγκη για πλαστικά μίας χρήσης. Για παράδειγμα, εταιρείες όπως η Lush Cosmetics έχουν εξαλείψει τις πλαστικές συσκευασίες από πολλά από τα προϊόντα τους, μια κίνηση που όχι μόνο μειώνει τα απόβλητα αλλά προσελκύει και καταναλωτές με οικολογική συνείδηση.

«Οφέλη από τις βιώσιμες δημόσιες συμβάσεις»

Πηγή: <https://www.organicseurope.bio/library/benefits-ofsustainable-public-procurement/>

Ενσωμάτωση Πράσινων Πρακτικών στην Επιχειρηματική Στρατηγική

Η βιωσιμότητα πρέπει να ενσωματωθεί στον πυρήνα της επιχειρηματικής σας στρατηγικής. Αυτό σημαίνει την ενσωμάτωση πράσινων αρχών στη δήλωση αποστολής σας και στο μακροπρόθεσμο επιχειρηματικό σας σχέδιο. Με αυτόν τον τρόπο, στέλνετε ένα σαφές μήνυμα στους υπαλλήλους, τους πελάτες και τα ενδιαφερόμενα μέρη σας ότι η περιβαλλοντική ευθύνη αποτελεί θεμελιώδη αξία της επιχείρησής σας.

Η υιοθέτηση των αναφορών GRI (Global Reporting Initiative) και της πιστοποίησης ESG φέρνει σημαντικά πλεονεκτήματα για τις επιχειρήσεις, ειδικά στη σημερινή αγορά όπου η βιωσιμότητα και η ηθική καθίστανται βασικές προτεραιότητες. Με την ανοιχτή αποκάλυψη περιβαλλοντικών, κοινωνικών και σχετικών με τη διακυβέρνηση πρακτικών μέσω του πλαισίου GRI, οι εταιρείες μπορούν να δημιουργήσουν εμπιστοσύνη με πελάτες, επενδυτές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι αναφορές ESG βοηθούν τους οργανισμούς να εντοπίζουν κινδύνους, να ενισχύουν τη λειτουργική αποδοτικότητα και να αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, καθώς περισσότεροι καταναλωτές και επενδυτές δίνουν προτεραιότητα σε εταιρείες με ισχυρές πρακτικές βιωσιμότητας και ηθικής.

Η πιστοποίηση ESG ενισχύει περαιτέρω τη φήμη μιας εταιρείας, επιδεικνύοντας τη δέσμευσή της για κοινωνική ευθύνη και ενδεχομένως οδηγώντας σε αυξημένη αφοσίωση πελατών και ισχυρότερο εμπορικό σήμα. Επιπλέον, οι εταιρείες που ευθυγραμμίζονται με τα πρότυπα ESG, όπως το GRI, είναι σε καλύτερη θέση να έχουν πρόσβαση σε βιώσιμες επενδυτικές ευκαιρίες και μπορούν να αποδείξουν την ανθεκτικότητά τους στις κανονιστικές αλλαγές, μειώνοντας έτσι τον κίνδυνο μη συμμόρφωσης. Μακροπρόθεσμα, η εφαρμογή πρακτικών ESG συμβάλλει στην

οργανωτική βιωσιμότητα, διασφαλίζοντας ότι οι επιχειρήσεις παραμένουν ανθεκτικές, ενώ προσελκύουν μια αυξανόμενη βάση ηθικά σκεπτόμενων επενδυτών και καταναλωτών.

Για να χρηματοδοτήσετε τις πρωτοβουλίες βιωσιμότητάς σας, εξετάστε επιλογές βιώσιμης χρηματοδότησης, όπως πράσινα δάνεια, επιχορηγήσεις ή crowdfunding. Για παράδειγμα, η Πράσινη Συμφωνία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει διαθέσει σημαντικούς πόρους για τη στήριξη επιχειρήσεων που υιοθετούν βιώσιμες πρακτικές. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προσφέρουν συχνά κίνητρα, όπως φορολογικές εκπτώσεις για επιχειρήσεις που επενδύουν σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, παρέχοντας πρόσθετα οικονομικά κίνητρα για να γίνουν πράσινες.

Ευαισθητοποίηση και ικανότητα

Η ευαισθητοποίηση και η ικανότητα εντός του οργανισμού σας είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία των πράσινων πρωτοβουλιών σας. Η τακτική εκπαίδευση των εργαζομένων σε περιβαλλοντικά θέματα και πράσινες πρακτικές καλλιεργεί μια κουλτούρα βιωσιμότητας εντός της εταιρείας σας. Αυτός ο τύπος εκπαίδευσης μπορεί να βοηθήσει τους εργαζόμενους να κατανοήσουν τον αντίκτυπο των ενεργειών τους στο περιβάλλον και πώς μπορούν να συμβάλουν στη μείωση του αποτυπώματος της εταιρείας. Οι εταιρείες που επενδύουν στην κατάρτιση για τη βιωσιμότητα βλέπουν μια αξιοσημείωτη αύξηση της δέσμευσης των εργαζομένων, η οποία οδηγεί σε μεγαλύτερη καινοτομία και αποτελεσματικότερη εφαρμογή πράσινων λύσεων.

Η συμμετοχή των πελατών σας στις προσπάθειές σας για βιωσιμότητα είναι εξίσου σημαντική. Η εκπαίδευση των πελατών σας σχετικά με τις πράσινες πρωτοβουλίες σας και η ενθάρρυνσή τους να κάνουν βιώσιμες επιλογές μπορεί να σας βοηθήσει να δημιουργήσετε μια πιστή πελατειακή βάση. Μπορείτε να προσφέρετε κίνητρα, όπως εκπτώσεις για πελάτες που φέρνουν επαναχρησιμοποιήσιμες σακούλες ή δοχεία ή να εκτελέσετε εκστρατείες μάρκετινγκ που τονίζουν τα περιβαλλοντικά οφέλη των προϊόντων σας. Μελέτες δείχνουν ότι οι καταναλωτές είναι πιο πιθανό να υποστηρίξουν επιχειρήσεις που επιδεικνύουν πραγματική δέσμευση για βιωσιμότητα και αυτές οι προσπάθειες μπορούν να βοηθήσουν στη διαφοροποίηση της επωνυμίας σας από τους ανταγωνιστές.



Καταναλωτική Συμπεριφορά και Βιώσιμη Ανάπτυξη Μάρκετινγκ σε Online και Offline Περιβάλλοντα

Πηγή: <https://www.mdpi.com/2071-1050/16/7/2829>

Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων προόδου

Για να διασφαλίσετε ότι οι προσπάθειές σας για βιωσιμότητα βρίσκονται σε καλό δρόμο, είναι σημαντικό να καθορίσετε βασικούς δείκτες απόδοσης (KPI) που σας επιτρέπουν να μετράτε την πρόοδο. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν μετρήσεις όπως η κατανάλωση ενέργειας, η παραγωγή αποβλήτων, η χρήση νερού και οι εκπομπές άνθρακα. Η τακτική παρακολούθηση αυτών των KPI σας βοηθά να παραμένετε επικεντρωμένοι στους στόχους σας και να εντοπίζετε τομείς όπου μπορούν να γίνουν περαιτέρω βελτιώσεις.

Πίνακας 2: Προτεινόμενοι βασικοί δείκτες επιδόσεων βιωσιμότητας για τις ΜΜΕ

ΒΔΕ	Μέτρηση
Κατανάλωση ενέργειας	kWh που χρησιμοποιούνται ετησίως
Παραγωγή Αποβλήτων	Χιλιόγραμμα αποβλήτων μειωμένα/ανακυκλωμένα
Συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου	Αποτύπωμα άνθρακα (CO ₂ e)
Χρήση νερού	Εξοικονομούνται λίτρα νερού

Η τακτική ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών μέσω εκθέσεων βιωσιμότητας ή ετήσιων ανασκοπήσεων βοηθά όλους να ενημερώνονται σχετικά με την πρόοδο που έχετε σημειώσει. Χρησιμοποιήστε σαφή, οπτικά εργαλεία, όπως γραφήματα και γραφήματα, για να κοινοποιήσετε αποτελεσματικά την πρόοδό σας και να διασφαλίσετε ότι τα επιτεύγματά σας αναγνωρίζονται.

Environmental Sustainability KPI Dashboard Showing Social...



This graph/chart is linked to excel, and changes automatically based on data. Just left click on it and select 'Edit Data'.

Πίνακας ελέγχου KPI που δείχνει τις παγκόσμιες εκπομπές άνθρακα και την αύξηση του ΑΕΠ

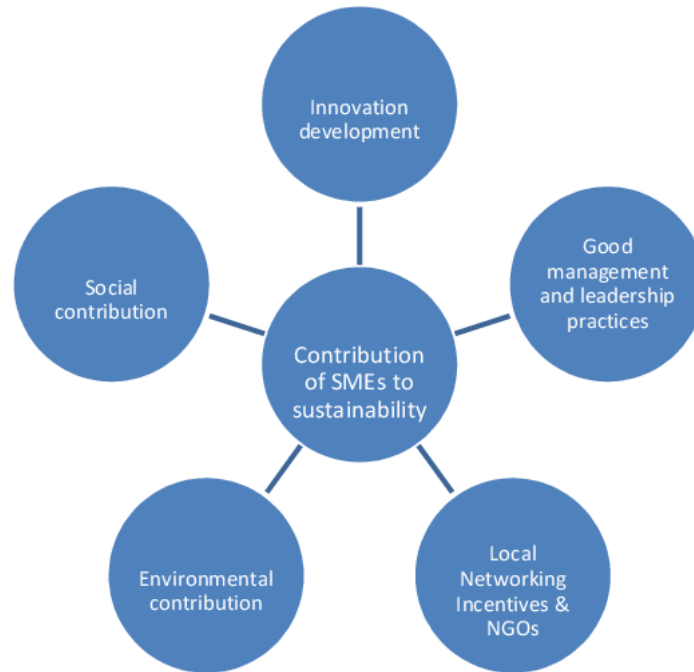
Πηγή: <https://www.slideteam.net/blog/top-7-sustainability-dashboard-templates-with-examples-and-samples>

Κλιμάκωση και επέκταση των πράσινων πρακτικών

Τέλος, καθώς η επιχείρησή σας γίνεται πιο βιώσιμη, αναζητήστε ευκαιρίες για να κλιμακώσετε και να επεκτείνετε τις πράσινες πρωτοβουλίες σας. Η συνεργασία με άλλες ΜμΕ, ΜΚΟ και κοινοτικές ομάδες μπορεί να σας βοηθήσει να ενισχύσετε τις προσπάθειές σας και να μοιραστείτε βέλτιστες πρακτικές. Μπορείτε ακόμη και να δημιουργήσετε εταιρικές σχέσεις για να διαπραγματευτείτε καλύτερες συμφωνίες για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή βιώσιμα υλικά.

Η καινοτομία είναι επίσης σημαντική - η συνεχής εξερεύνηση νέων τεχνολογιών, διαδικασιών και υλικών θα σας βοηθήσει να παραμείνετε μπροστά από την καμπύλη. Πολλές επιτυχημένες ΜΜΕ πρωτοστατούν υιοθετώντας καινοτομίες στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τη διαχείριση αποβλήτων και τον σχεδιασμό προϊόντων, οι οποίες όχι μόνο μειώνουν το κόστος αλλά και ενισχύουν τη λειτουργική αποδοτικότητα.

Καθώς οι προσπάθειές σας για βιωσιμότητα αυξάνονται, μπορεί επίσης να βρείτε ευκαιρίες να επεκταθείτε σε νέες αγορές, ιδιαίτερα εκείνες με καταναλωτές με περιβαλλοντική συνείδηση. Η προώθηση των πράσινων πρακτικών σας σε παγκόσμιο επίπεδο μπορεί να σας δώσει πρόσβαση σε ένα ευρύτερο κοινό και να τοποθετήσει την επιχείρησή σας ως ηγέτη στη βιωσιμότητα.



Συμβολή των ΜμΕ στο μοντέλο ιδίας βιωσιμότητας βασισμένο σε αναλυθείσες μελέτες περιπτώσεων

Πηγή: https://www.researchgate.net/figure/Contribution-of-SMEs-to-sustainability-own-model-based-on-analyzed-case-studies_fig2_283346453

Η μετάβαση σε βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές είναι απαραίτητη για τις ΜμΕ που επιθυμούν να παραμείνουν ανταγωνιστικές και συμμορφούμενες σε μια ολοένα και πιο περιβαλλοντικά ευαίσθητοποιημένη αγορά. Οι ΜμΕ μπορούν να ξεκινήσουν αξιολογώντας τις τρέχουσες δραστηριότητές τους, εντοπίζοντας τομείς βελτίωσης και εφαρμόζοντας πράσινες πρωτοβουλίες που ευθυγραμμίζονται με τους επιχειρηματικούς τους στόχους. Η ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στις επιχειρηματικές στρατηγικές και η τακτική παρακολούθηση της προόδου μπορούν να συμβάλουν στη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, βελτιώνοντας παράλληλα την οικονομική αποδοτικότητα και την εικόνα του εμπορικού σήματος.

Καθώς οι προτιμήσεις των καταναλωτών αλλάζουν και οι κανονισμοί γύρω από τη βιωσιμότητα γίνονται αυστηρότεροι, είναι σημαντικό για τις ΜμΕ να προσαρμοστούν προληπτικά. Ακολουθώντας αυτά τα βήματα, οι επιχειρήσεις μπορούν να ελαχιστοποιήσουν το οικολογικό τους αποτύπωμα και να τοποθετηθούν καλύτερα για να ανταποκριθούν στις μελλοντικές απαιτήσεις, διασφαλίζοντας ότι παραμένουν ανταγωνιστικές και υπεύθυνες σε μια μεταβαλλόμενη αγορά.

Εργαλειοθήκη και Πόροι

Λίστες ελέγχου και εργαλεία αυτοαξιολόγησης

A. Λίστα ελέγχου πράσινης ετοιμότητας

1. Ενεργειακή απόδοση

- Έχετε εντοπίσει σημαντικό εξοπλισμό και διαδικασίες που καταναλώνουν ενέργεια; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε αναλύσει ιστορικά πρότυπα κατανάλωσης ενέργειας; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε καθορίσει μετρήσιμους στόχους μείωσης της ενέργειας; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Ευθυγραμμίζονται αυτοί οι στόχοι με τη συνολική επιχειρηματική στρατηγική; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε αναβαθμίσει σε ενεργειακά αποδοτικό φωτισμό και συσκευές; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε βελτιστοποιήσει τα συστήματα HVAC για αποδοτικότητα; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε εγκαταστήσει συστήματα παρακολούθησης για την παρακολούθηση της χρήσης ενέργειας; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Επανεξετάζετε και προσαρμόζετε τακτικά τις ενεργειακές πρακτικές με βάση τα δεδομένα απόδοσης; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

2. Διαχείριση Αποβλήτων

- Έχετε προσδιορίσει τους τύπους και τις ποσότητες των παραγόμενων αποβλήτων; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε αναλύσει τις υπάρχουσες πρακτικές διαχείρισης αποβλήτων; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε θέσει σαφείς στόχους για τη μείωση των αποβλήτων; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Συνεργάζεστε με πιστοποιημένους παρόχους διαχείρισης αποβλήτων; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε πραγματοποιήσει εκπαίδευση εργαζομένων σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Συμμετέχουν ενεργά οι εργαζόμενοι σε πρωτοβουλίες μείωσης αποβλήτων; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

3. Βιώσιμες προμήθειες

- Αξιολογείτε τους προμηθευτές βάσει περιβαλλοντικών κριτηρίων; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Ζητάτε απόδειξη πιστοποίησης βιωσιμότητας; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε δημιουργήσει κατευθυντήριες γραμμές που δίνουν προτεραιότητα στα φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

- Έχετε κοινοποιήσει αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές στις ομάδες προμηθειών; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

4. Δέσμευση και εκπαίδευση εργαζομένων

- Έχετε δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό για τη βιωσιμότητα; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Αυτά τα υλικά ενημερώνονται τακτικά; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Διοργανώνετε εκδηλώσεις ή πρωτοβουλίες για την προώθηση της βιωσιμότητας; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Έχετε δημιουργήσει ομάδες για την εφαρμογή και την παρακολούθηση πρακτικών βιωσιμότητας; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Αυτές οι ομάδες έχουν καθορισμένους ρόλους και αρμοδιότητες; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

5. Συνεχής βελτίωση και υποβολή εκθέσεων

- Διεξάγετε τακτικές αναθεωρήσεις των πρωτοβουλιών βιωσιμότητας; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Αναλύονται και τεκμηριώνονται τα αποτελέσματα απόδοσης; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Συγκρίνετε την απόδοσή σας με τα σημεία αναφοράς του κλάδου; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Εξετάζετε τις αναδυόμενες τάσεις και καινοτομίες; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Συντάσσετε εκθέσεις βιωσιμότητας; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
- Είναι αυτές οι εκθέσεις προσβάσιμες στο κοινό; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

B. Υπόδειγμα Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Για την αποτελεσματική αξιολόγηση και παρακολούθηση του αποτυπώματος άνθρακα της επιχείρησής σας, οι ακόλουθοι πόροι μπορούν να σας βοηθήσουν:

Πρότυπο αναφοράς ESG της Vena & λίστα ελέγχου για Excel:

Αυτό το δωρεάν, προσαρμόσιμο πρότυπο Excel σας δίνει τη δυνατότητα να αξιολογήσετε την απόδοση της εταιρείας σας σε θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και διακυβέρνησης (ESG), εστιάζοντας ειδικά στις εκπομπές άνθρακα. Διευκολύνει την ετήσια παρακολούθηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, βοηθώντας στην εφαρμογή πρακτικών εταιρικής υπευθυνότητας [1].

Η χρήση αυτών των εργαλείων θα επιτρέψει στην επιχείρησή σας να υπολογίσει με ακρίβεια το τρέχον αποτύπωμα άνθρακα και να παρακολουθεί την πρόοδο με την πάροδο του χρόνου, διευκολύνοντας τις τεκμηριωμένες αποφάσεις για την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους υπολογιστές αποτυπώματος άνθρακα θα βρισκονται πιο κάτω στο κείμενο.

C. Λίστα ελέγχου συμμόρφωσης βιωσιμότητας

Η δημιουργία μιας λίστας ελέγχου συμμόρφωσης βιωσιμότητας για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) περιλαμβάνει την κατανόηση και την τήρηση διαφόρων νομικών και πολιτικών απαιτήσεων ειδικά για την περιοχή και τον τομέα σας. Ακολουθεί ένα γενικό πλαίσιο για την καθοδήγηση των ΜΜΕ, με έμφαση στους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ):

1. Οδηγία για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες (CSRD) [2]:

- **Εφαρμογή:** Από τις 5 Ιανουαρίου 2023, η CSRD απαιτεί από τις μεγάλες εταιρείες και τις εισηγμένες ΜΜΕ να δημοσιεύουν τακτικές εκθέσεις σχετικά με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς κινδύνους, καθώς και τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων τους στους ανθρώπους και το περιβάλλον. Οι εταιρείες εκτός ΕΕ που παράγουν πάνω από 150 εκατομμύρια ευρώ στην αγορά της ΕΕ υπόκεινται επίσης σε υποβολή εκθέσεων.
- **Στοιχεία δράσης:**
 - Προσδιορίστε εάν η ΜΜΕ σας εμπίπτει στις απαιτήσεις CSRD.
 - Ανάπτυξη διαδικασιών για τη συλλογή και αναφορά σχετικών δεδομένων βιωσιμότητας.
 - Βεβαιωθείτε ότι οι αναφερόμενες πληροφορίες υπόκεινται σε διασφάλιση όπως απαιτείται.

2. Περιβαλλοντικοί κανονισμοί [3]:

- **Περιβαλλοντικά πρότυπα της ΕΕ:** Οι ΜΜΕ πρέπει να συμμορφώνονται με τους περιβαλλοντικούς κανονισμούς της ΕΕ που αφορούν τη βιομηχανία τους, όπως η διαχείριση αποβλήτων, ο έλεγχος των εκπομπών και η χρήση πόρων.
- **Στοιχεία δράσης:**
 - Μείνετε ενημερωμένοι σχετικά με την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία και τις ενημερώσεις της ΕΕ.
 - Εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης, όπως τεχνολογίες ελέγχου της ρύπανσης και βιώσιμες πρακτικές διαχείρισης των πόρων.

3. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ) [4]:

- **Κατευθυντήριες γραμμές και υποστήριξη:** Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για να βοηθήσει τις ΜΜΕ να εφαρμόσουν την ΕΚΕ, συμπεριλαμβανομένων τομεακών συμβουλών.
- **Στοιχεία δράσης:**
 - Αναπτύξτε και ενσωματώστε πολιτικές ΕΚΕ στις επιχειρηματικές σας δραστηριότητες.
 - Χρησιμοποιήστε τα διαθέσιμα εργαλεία και πόρους για να ενισχύσετε τις πρωτοβουλίες σας ΕΚΕ.

Πρότυπα και πλαίσια

Υπόδειγμα σχεδίου δράσης για τη βιωσιμότητα

1. Πληροφορίες Εταιρείας

- **Επωνυμία εταιρείας:** (Εισαγάγετε το πλήρες όνομα της εταιρείας σας)
- **Κλάδος:** (Προσδιορίστε τον τομέα του κλάδου σας)
- **Τοποθεσία:** (Αναφέρατε την τοποθεσία του κεντρικού γραφείου σας και τυχόν άλλους χώρους λειτουργίας)
- **Υπεύθυνος επικοινωνίας:** (Όνομα, θέση και στοιχεία επικοινωνίας του επικεφαλής βιωσιμότητας)
- **Ημερομηνία δημιουργίας:** (Καθορίστε την ημερομηνία σύνταξης του σχεδίου)

2. Όραμα και Αποστολή Βιωσιμότητας

- **Δήλωση οράματος:** (Περιγράψτε τις μακροπρόθεσμες φιλοδοξίες βιωσιμότητας της εταιρείας σας, όπως να γίνει ουδέτερη ως προς τον άνθρακα, μηδενικά απόβλητα ή ηγέτης στην πράσινη καινοτομία)
- **Δήλωση αποστολής:** (Εξηγήστε την προσέγγιση της εταιρείας σας για τη βιωσιμότητα, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσής σας για περιβαλλοντική διαχείριση, κοινωνική ευθύνη και οικονομική βιωσιμότητα)

3. Στόχοι βιωσιμότητας

- **Περιβαλλοντικοί στόχοι:** (Αναφέρετε συγκεκριμένους στόχους, όπως η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά ένα ορισμένο ποσοστό, η μείωση της χρήσης νερού ή η ενίσχυση των προσπαθειών ανακύκλωσης)
- **Οικονομικοί στόχοι:** (Λεπτομερής χρηματοοικονομικός στόχος, όπως η μείωση του λειτουργικού κόστους μέσω της ενεργειακής απόδοσης, η επένδυση σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή η πρόσβαση σε πράσινη χρηματοδότηση)
- **Κοινωνικοί στόχοι:** (Περιγράψτε τους κοινωνικούς στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της ευημερίας των εργαζομένων, της προώθησης της διαφορετικότητας και της ένταξης και της υποστήριξης πρωτοβουλιών της τοπικής κοινότητας) [5]

4. Στοιχεία δράσης και στρατηγικές

ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΤΟΜΟ/ΟΜΑΔΑ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ	KPIs/ΜΈΤΡΗΣΗ
--------------	-----------	-----------------------	--------------------	------------	--------------

--	--	--	--	--	--

παράδειγμα:

ΒΑΣΙΚΗ ΔΡΑΣΗ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΑΤΟΜΟ/ΟΜΑΔΑ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΙ ΠΟΡΟΙ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ	ΚΡΙΣ/ΜΈΤΡΗΣΗ
Ελαχιστο ποιήστε τα απόβλητα	Καθιέρωση προγράμματος ανακύκλωσης σε ολόκληρη την εταιρεία και μείωση των πλαστικών μίας χρήσης	(ονόματα)	εκπαιδευτικό υλικό, κάδοι ανακύκλωσης	3ο τρίμηνο 2025	50% μείωση αποβλήτων

5. Χρονοδιάγραμμα και ορόσημα

ΟΡΟΣΗΜΟ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ-ΣΤΟΧΟΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

παράδειγμα:

ΟΡΟΣΗΜΟ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ-ΣΤΟΧΟΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
Διεξαγωγή ελέγχου βιωσιμότητας	Μάρτιος 2025	Σε εξέλιξη
Ανάπτυξη εκπαιδευτικού προγράμματος για τη βιωσιμότητα των εργαζομένων	Ιούνιος 2025	Δεν ξεκίνησε

6. Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

- **Συχνότητα παρακολούθησης:** (Καθορίστε πόσο συχνά θα ελέγχετε την πρόοδο, όπως μηνιαία, τριμηνιαία ή ετήσια)
- **Μέθοδος αναφοράς:** (Περιγράψτε τον τρόπο με τον οποίο θα κοινοποιήσετε τα αποτελέσματα, όπως εσωτερικές αναφορές, ενημερωτικά δελτία βιωσιμότητας ή δημόσιες αναφορές)
- **Βασικές μετρήσεις για παρακολούθηση:** (Προσδιορίστε βασικές μετρήσεις όπως η κατανάλωση ενέργειας, οι εκπομπές άνθρακα, τα ποσοστά εκτροπής αποβλήτων και η συμμετοχή των εργαζομένων σε πράσινες πρωτοβουλίες) [6]

7. Συμμετέχοντες στη δέσμευση

- **Εσωτερικά:** (Αναφέρετε τους βασικούς εσωτερικούς συμμετέχοντες, όπως οι εργαζόμενοι, η διοίκηση και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, και τους ρόλους τους στη βιωσιμότητα)
- **Εξωτερικά:** (Προσδιορίστε εξωτερικούς συμμετέχοντες, συμπεριλαμβανομένων πελατών, προμηθευτών, επενδυτών και κοινοτικών οργανώσεων)
- **Μέθοδοι αφοσίωσης:** (Καθορίστε τεχνικές αφοσίωσης, όπως τακτικές συναντήσεις, έρευνες, εργαστήρια, ενημερώσεις κοινωνικών μέσων και ενημερωτικά δελτία) [6]

Πλαίσιο Βιώσιμων Προμήθειών

Οι βιώσιμες προμήθειες ενσωματώνουν περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές παραμέτρους στη διαδικασία σύναψης συμβάσεων. Ο παρών οδηγός

παρέχει ένα πλαίσιο για την αξιολόγηση των προμηθευτών και την επιλογή φιλικών προς το περιβάλλον επιλογών, διασφαλίζοντας μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και αξία [7]. Η υιοθέτηση ενός βιώσιμου πλαισίου προμηθειών διασφαλίζει υπεύθυνες αποφάσεις αγοράς, ενισχύει τη φήμη του οργανισμού και συμβάλλει στους παγκόσμιους στόχους βιωσιμότητας.

Βασικές αρχές βιώσιμων προμηθειών:

- **Περιβαλλοντική ευθύνη:** Ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων μέσω της αποδοτικότητας των πόρων, της μείωσης των αποβλήτων και της βιώσιμης προμήθειας.
- **Κοινωνική ευθύνη:** Προώθηση δίκαιων εργασιακών πρακτικών, ποικιλομορφίας και ηθικής μεταχείρισης των εργαζομένων.
- **Οικονομική βιωσιμότητα:** Διασφάλιση οικονομικής αποδοτικότητας και μακροπρόθεσμης σχέσης κόστους-ωφέλειας. [8]

Κριτήρια αξιολόγησης προμηθευτών:

1 Περιβαλλοντικές επιδόσεις

- Συμμόρφωση με περιβαλλοντικούς κανονισμούς και πρότυπα.
- Εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (π.χ. ISO 14001).
- Χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και αποδοτικές ως προς τη χρήση των πόρων πρακτικές.
- Προγράμματα διαχείρισης και ανακύκλωσης αποβλήτων. [8]

2 Κοινωνικά και ηθικά πρότυπα

- Τήρηση της εργατικής νομοθεσίας και των προτύπων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Παροχή ασφαλών και υγιεινών συνθηκών εργασίας.
- Δέσμευση στη διαφορετικότητα, την ισότητα και την ένταξη.

3 Οικονομική και επιχειρησιακή ικανότητα

- Χρηματοπιστωτική σταθερότητα και μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.
- Διαφάνεια εφοδιαστικής αλυσίδας και διαχείριση κινδύνων.

Υπόδειγμα σχεδίου πράσινης επικοινωνίας [9] [10]

ΣΤΟΧΟΙ (Τι προσπαθείτε να επιτύχετε μέσω των επικοινωνιών)	
---	--

σας και πώς θα μετρήσετε την επιτυχία;)	
ΚΟΙΝΟ (Ποιον προσπαθείτε να αλληλεπιδράσετε μέσω των επικοινωνιών σας;)	
ΜΗΝΥΜΑΤΑ (Σκεφτείτε ποια μηνύματα θα είχαν απήχηση στο κοινό σας. Πώς θα προσελκύσετε αυτό το συγκεκριμένο κοινό με την καμπάνια/το έργο σας;)	
ΚΑΝΑΛΙΑ (Σκεφτείτε πώς θα προσεγγίσετε το κοινό σας. Πού θα βρουν την καμπάνια/το έργο/τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τις τοπικές εκδηλώσεις ή τα κοινοτικά κέντρα; Σε τι είδους επικοινωνίες θα απαντούσαν - αφίσες, γραφικά, ενημερωτικά δελτία;)	

Εκπαιδευτικό Υλικό

Οδηγοί και εγχειρίδια:

Οδηγός ΜΜΕ για την ενεργειακή απόδοση

Αυτός ο οδηγός γράφτηκε από το Τμήμα Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής το 2015. Περιλαμβάνει συμβουλές, μέτρα προς εφαρμογή, καθοδήγηση σχετικά με τη συμμετοχή προσωπικού και υποστήριξη από την κυβέρνηση. Οι συμβουλές και οι ιδέες σε αυτόν τον οδηγό θα βοηθήσουν κάθε επιχείρηση να γίνει πιο ενεργειακά αποδοτική. Θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμο εάν είστε ΜΜΕ, δεν έχετε εξετάσει τη μείωση των λογαριασμών ενέργειας και η διαχείριση ενέργειας δεν αποτελεί βασικό μέρος της δουλειάς σας. Λεπτομέρειες μπορείτε να βρείτε σε έγγραφο PDF στον ιστότοπο του προαναφερθέντος τμήματος [11].

Οδηγός ΜΜΕ για τη χρηματοδότηση έργων ενεργειακής απόδοσης

Ο παρών οδηγός παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις επιλογές χρηματοδότησης για ενεργειακά αποδοτικό εξοπλισμό, δάνεια, χρηματοδότηση βάσει περιουσιακών στοιχείων, χρηματοδοτική μίσθωση, επιχορηγήσεις, φορολογικά κίνητρα,... Εξηγεί

επίσης τα βήματα για την εξοικονόμηση ενέργειας και κόστους. Τα πάντα σχετικά με αυτό είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο του The Carbon Trust [12].

Ενότητες ηλεκτρονικής μάθησης:

Πράσινη Επιχειρηματικότητα (2022)-Μαθαίνοντας για τη Φύση [13]

Διάρκεια: 6 εβδομάδες

Απαιτήσεις: Σύνδεση στο Internet

Εταίροι: Πρόγραμμα [Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών \(UNDP\)](#), [Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα](#), [EcoEnterprises Fund](#), [Gabelli School of Business του Πανεπιστημίου Fordham](#), [Πανεπιστήμιο Lehigh](#), [Περιφερειακό Κέντρο Δραστηριοτήτων για τη Βιώσιμη Κατανάλωση και Παραγωγή](#), [SEED](#), [The GEF Small Grants Programme](#)

Κύρια σημεία και αποτελέσματα μαθημάτων:

- Αποκτήστε τις δεξιότητες που απαιτούνται για να μετατρέψετε τις περιβαλλοντικές προκλήσεις σε πράσινες επιχειρηματικές ευκαιρίες
- Γίνετε μέλος της κοινότητας των πράσινων επιχειρηματιών
- Κάντε μια βαθιά βουτιά σε πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό
- Λάβετε πιστοποιητικό ολοκλήρωσης από κορυφαία αναπτυξιακά ιδρύματα

Πράσινη και ψηφιακή επιχειρηματικότητα για γυναίκες-ITU Academy [14]

Διάρκεια: 5 ώρες

Διοργανωτής: Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ITU)

Με την υποστήριξη: Επιταχυντής Γυναικείας Επιχειρηματικότητας

Αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί για να ενδυναμώνει οικονομικά τις γυναίκες νεοσύστατες και επεκτεινόμενες επιχειρήσεις, εξοπλίζοντάς τις με τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την πράσινη ψηφιακή επιχειρηματικότητα. Το πρόγραμμα σπουδών διερευνά τα οφέλη των πράσινων επιχειρηματικών μοντέλων, της κυκλικής οικονομίας και της βιωσιμότητας. Οι συμμετέχοντες θα μάθουν επίσης πρακτικές στρατηγικές για τον οικολογικό προσανατολισμό των αλυσίδων εφοδιασμού, την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών και την πρόσβαση σε πράσινη χρηματοδότηση.

Εκπαίδευση στην Πράσινη Επιχειρηματικότητα [15]

Εταίροι: University of Paderborn (DE), University of Pitesti (RO), Small Enterprises Enterprise Development Initiative (UK), Meath Community Rural & Social Development Partnership (IE), European University Cyprus (CY), Future In Perspective

(IE), Fundacion Universidad Empresa de la Region de Murcia (ES) και Innoventum Oy (FI)

Με τη συγχρηματοδότηση: Πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αυτό το μάθημα προωθεί τη μακροπρόθεσμη επιχειρηματική ανάπτυξη και επιτυχία παρέχοντας μια ολοκληρωμένη επισκόπηση της πράσινης επιχειρηματικότητας. Καλύπτει τα πάντα, από τις θεμελιώδεις αρχές της Πράσινης Οικονομίας και τον φιλικό προς το περιβάλλον επιχειρηματικό επανασχεδιασμό έως πρακτικές δεξιότητες όπως η δημιουργία ιδεών, ο εντοπισμός επιχειρηματικών ευκαιριών και η αποτελεσματική ηγεσία. Αναλύει το πράσινο επιχειρηματικό περιβάλλον, δίνει έμφαση στη στρατηγική λήψη αποφάσεων και εξοπλίζει τους συμμετέχοντες με τις βασικές γνώσεις και ικανότητες για την επιτυχή έναρξη και διαχείριση περιβαλλοντικά βιώσιμων επιχειρήσεων.

Συλλογές περιπτώσιολογικών μελετών

Εθνικό Πρόγραμμα Βοήθειας για Μικρές Επιχειρήσεις-Περιβάλλον

Αυτός ο πόρος προσφέρει ένα ευρύ φάσμα περιπτώσιολογικών μελετών κατηγοριοποιημένων ανά βιομηχανία για να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να εφαρμόσουν πιο βιώσιμες πρακτικές. Οι βιομηχανίες που καλύπτονται περιλαμβάνουν τη γεωργία, τα αεροσκάφη, το αλουμίνιο, το σώμα αυτοκινήτων, τα χημικά, τις κατασκευές, το στεγνό καθάρισμα, το ηλεκτρικό / ρεύμα / ενέργεια, τα ηλεκτρονικά / υπολογιστές, τα τρόφιμα, τα δασικά προϊόντα, τα έπιπλα, τις γενικές μικρές επιχειρήσεις, τα νοσοκομεία / ιατρικά, τα ξενοδοχεία, το σίδηρο και το χάλυβα, τις υπηρεσίες καθαριότητας, τα εργαστήρια / σχολεία, τον εξωραϊσμό, την τοπική αυτοδιοίκηση, τη μηχανική κατεργασία και το φινίρισμα μετάλλων. Τα παραδείγματα αυτά καλύπτουν ποικίλες ευκαιρίες βιωσιμότητας, από την ανακύκλωση έως την υποκατάσταση επικίνδυνων υλικών, και μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ιδεών και στην επίδειξη τρόπων επιτυχούς εφαρμογής νέων πρακτικών. Εάν έχετε μια μελέτη περίπτωσης που θέλετε να μοιραστείτε, μπορείτε να τους στείλετε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Στον ιστότοπο, μπορείτε να βρείτε όλα τα δημοσιευμένα παραδείγματα [16].

ARIES4 Case Book – βιωσιμότητα στις ΜΜΕ σε όλη την Ευρώπη

Η υπάρχουσα έρευνα δείχνει μια τάση χρήσης ποσοτικών μεθόδων για την ανάκτηση πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητες και τις ικανότητες που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα στις ΜΜΕ. Έτσι, υπάρχει μια προφανής έλλειψη μελετών που να εστιάζουν σε αυτό παρέχοντας μια ολιστική κατανόηση των φαινομένων που εξετάζονται. Αυτό το βιβλίο περιπτώσεων αντιμετωπίζει αυτό το κενό στην έρευνα και παρουσιάζει διερευνητικές περιπτώσεις ΜΜΕ κατανεμημένων στις τέσσερις περιοχές που συμμετέχουν στο έργο ARIES4: Σουηδία, Βουλγαρία, Ισπανία και Δανία. Οι περιπτώσεις διερευνούν τι σημαίνει βιωσιμότητα, ποιες προσπάθειες έχουν αγκαλιαστεί και γιατί, τα κίνητρα για δραστηριότητες βιωσιμότητας, την αντιληπτή συνάφειά τους κ.λπ. Μπορείτε να βρείτε ένα PDF online για περισσότερες λεπτομέρειες [17].

Εργαλεία και εφαρμογές

Υπολογιστές αποτυπώματος άνθρακα:

Καθώς η κλιματική αλλαγή συνεχίζει να επηρεάζει τον πλανήτη μας, άτομα και οργανισμοί αναζητούν τρόπους για να μειώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις. Ένα ουσιαστικό βήμα σε αυτή τη διαδικασία είναι η κατανόηση και η μέτρηση του αποτυπώματος άνθρακα - η συνολική ποσότητα αερίων θερμοκηπίου, ιδιαίτερα διοξειδίου του άνθρακα, που εκπέμπονται άμεσα ή έμμεσα από ένα άτομο, οργανισμό, γεγονός ή προϊόν. Αυτές οι εκπομπές προκύπτουν από διάφορες δραστηριότητες, όπως οι μεταφορές, η κατανάλωση ενέργειας και οι διαδικασίες παραγωγής. Οι υπολογιστές αποτυπώματος άνθρακα είναι φιλικά προς το χρήστη εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί για να βοηθούν στη μέτρηση, την παρακολούθηση και τη διαχείριση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Παρέχουν μια απλή μέθοδο για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Εισάγοντας δεδομένα που σχετίζονται με τη χρήση ενέργειας, τις ταξιδιωτικές συνήθειες και τα πρότυπα κατανάλωσης, οι χρήστες λαμβάνουν μια εκτίμηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Αυτό επιτρέπει σε άτομα και οργανισμούς να εντοπίσουν τομείς υψηλού αντίκτυπου και να εφαρμόσουν αποτελεσματικές στρατηγικές μείωσης.

Βασικά χαρακτηριστικά των αριθμομηχανών αποτυπώματος άνθρακα

- **Εύκολο στη χρήση:** Σχεδιασμένο για όλους τους χρήστες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με ελάχιστες τεχνικές γνώσεις.
- **Εισαγωγή δεδομένων:** Καλύπτει την κατανάλωση ενέργειας, τις μεταφορές, την παραγωγή αποβλήτων και πολλά άλλα.
- **Άμεσα αποτελέσματα:** Παρέχει άμεση ανατροφοδότηση σχετικά με τις εκπομπές άνθρακα.
- **Αξιοποιήσιμες πληροφορίες:** Προσφέρει προτάσεις για τη μείωση των εκπομπών με βάση τα δεδομένα των χρηστών.

Η χρήση αριθμομηχανών αποτυπώματος άνθρακα αυξάνει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις προσωπικές και οργανωτικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, ενθαρρύνει τη λογοδοσία παρακολουθώντας την πρόοδο με την πάροδο του χρόνου, οδηγεί σε εξοικονόμηση κόστους μέσω μειωμένων ενεργειακών και λειτουργικών δαπανών και υποστηρίζει τους στόχους βιωσιμότητας με αποφάσεις που βασίζονται σε δεδομένα. Αυτά τα εργαλεία είναι συχνά δωρεάν, προσβάσιμα και προσαρμοσμένα για διαφορετικούς χρήστες, καθιστώντας τα ανεκτίμητα για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

Δημοφιλείς υπολογιστές αποτυπώματος άνθρακα

Το *CoolClimate Calculator* αντιμετωπίζει την πιεστική κλιματική κρίση μέσω καινοτόμων εργαλείων και προγραμμάτων που έχουν σχεδιαστεί για να επιταχύνουν τη μετάβαση σε μια οικονομία καθαρής ενέργειας. Συνδυάζοντας την προηγμένη έρευνα για το αποτύπωμα άνθρακα με πληροφορίες από τις επιστήμες συμπεριφοράς, η CoolClimate αναπτύσσει προσαρμοσμένες λύσεις που δίνουν τη δυνατότητα σε άτομα, επιχειρήσεις, οργανισμούς και κοινότητες να αναλάβουν

ουσιαστική δράση για το κλίμα. Τα εργαλεία της εντοπίζουν μοναδικές ευκαιρίες για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και παρέχουν εξατομικευμένες στρατηγικές για την υποστήριξη της λήψης αποφάσεων χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Η ερευνητική ομάδα της CoolClimate αποτελείται από κορυφαίους ειδικούς στην ανάλυση αποτυπώματος άνθρακα, την αλλαγή συμπεριφοράς και την πολιτική μετριασμού των αερίων του θερμοκηπίου, παράγοντας έρευνα αιχμής που ενημερώνει τα εργαλεία και τα προγράμματά της. Οι ολοκληρωμένοι υπολογιστές αποτυπώματος άνθρακα του οργανισμού, οι πρώτοι του είδους τους, αντιπροσωπεύουν τις εκπομπές από όλες τις μεταφορές, τη χρήση ενέργειας, τα τρόφιμα, τα αγαθά και τις υπηρεσίες που καταναλώνονται από νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Αυτή η μέθοδος υπολογισμού των αερίων θερμοκηπίου με βάση την κατανάλωση τροφοδοτεί μια σειρά διαδικτυακών εργαλείων που επιτρέπουν στους χρήστες να εκτιμούν το συνολικό αποτύπωμα άνθρακα, να συγκρίνουν τα αποτελέσματα με ομοτίμους τους και να δημιουργούν προσαρμοσμένα σχέδια δράσης για τη μείωση των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων [18].

Υιοθετημένα από κυβερνήσεις, επιχειρήσεις και μη κυβερνητικές οργανώσεις σε όλες τις Ηνωμένες Πολιτείες και διεθνώς, τα εργαλεία του CoolClimate έχουν γίνει απαραίτητα για την προώθηση κλιματικών λύσεων. Επιπλέον, τα εργαλεία πολιτικής και οι διαδραστικοί χάρτες εμπλέκουν τις κοινότητες προσδιορίζοντας τις πιο αποτελεσματικές παρεμβάσεις για τη μείωση των εκπομπών, διασφαλίζοντας ότι η δράση για το κλίμα έχει αντίκτυπο και είναι προσβάσιμη. Μέσω της συνεργασίας με τα μέλη του δικτύου, το CoolClimate βοηθά επίσης στο σχεδιασμό τοπικών πολιτικών και προγραμμάτων που παρακινούν και υποστηρίζουν την ευρεία δράση για το κλίμα [18].

Τα εργαλεία και η καθοδήγηση του πρωτοκόλλου GHG απαιτούν να συμπληρώσετε πρώτα το έντυπο τεχνικής υποστήριξης του πρωτοκόλλου αερίων θερμοκηπίου, όπου πρέπει να δώσετε βασικές πληροφορίες για εσάς και την εταιρεία σας. Τα εργαλεία υπολογισμού είναι ηλεκτρονικά υπολογιστικά φύλλα Excel με συνοδευτικά έγγραφα καθοδήγησης βήμα προς βήμα. Ένα έγγραφο καθοδήγησης περιλαμβάνει:

- Επισκόπηση του πρωτοκόλλου με πληροφορίες σχετικά με τον τομέα, τις πηγές και τις διαδικασίες που καλύπτει.
- μία ή περισσότερες προσεγγίσεις για τον προσδιορισμό των εκπομπών CO₂ και άλλων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, π.χ. άμεση μέτρηση, ισοζύγιο μάζας κ.λπ.
- καθοδήγηση σχετικά με τη συλλογή δεδομένων δραστηριότητας και την επιλογή κατάλληλων συντελεστών εκπομπών.
- Πιθανές πηγές εκπομπών και πεδίο εφαρμογής τους (ειδικά για συγκεκριμένο τομέα).
- Πρόσθετες πληροφορίες, όπως πρακτικές ελέγχου ποιότητας και πληροφορίες για συγκεκριμένα προγράμματα.

Τα υπολογιστικά φύλλα βοηθούν στην πραγματοποίηση τυχόν απαραίτητων υπολογισμών εκπομπών. Τα εργαλεία αυτά αναπτύχθηκαν σε συνεργασία με εμπειρογνώμονες του κλάδου και αντιπροσωπεύουν μεθοδολογίες ποσοτικού

προσδιορισμού βέλτιστων πρακτικών. Τα εργαλεία υπολογισμού είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο του πρωτοκόλλου για τα αέρια του θερμοκηπίου και προορίζονται να συμπληρώσουν το πρωτόκολλο και να διευκολύνουν τους υπολογισμούς, αλλά η χρήση τους δεν είναι υποχρεωτική [19].

Οι υπολογιστές άνθρακα των επιχειρήσεων του SME Climate Hub έχουν σχεδιαστεί για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Αυτοί οι δωρεάν υπολογιστές βοηθούν στη μέτρηση των εκπομπών των επιχειρήσεων. Παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με την εστίαση στις εκπομπές: Μικρών επιχειρήσεων, Προηγμένων επιχειρήσεων και Score 3. Παρέχουν εργαλεία για τον εντοπισμό των σημείων αιχμής εκπομπών, καθιστώντας τα ιδανικά για επιχειρήσεις που ξεκινούν το ταξίδι μέτρησης άνθρακα [20].

Εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων:

Σε μια εποχή όπου η βιωσιμότητα είναι υψίστης σημασίας, οι εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων έχουν γίνει απαραίτητα εργαλεία για άτομα, επιχειρήσεις και κοινότητες με στόχο την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων. Αυτές οι εφαρμογές προσφέρουν καινοτόμες λύσεις για την παρακολούθηση, τη μείωση και τη βελτιστοποίηση των αποβλήτων, προωθώντας την αποδοτικότερη χρήση των πόρων και υποστηρίζοντας παγκόσμιους στόχους βιωσιμότητας.

Οι εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων παρέχουν λεπτομερή συστήματα παρακολούθησης που βοηθούν τους χρήστες να παρακολουθούν την ποσότητα και τους τύπους αποβλήτων που παράγουν. Καταγράφοντας δραστηριότητες διάθεσης αποβλήτων και αναλύοντας μοτίβα με την πάροδο του χρόνου, αυτές οι εφαρμογές προσφέρουν πληροφορίες σχετικά με τομείς όπου είναι δυνατή η μείωση των αποβλήτων. Αυτή η προσέγγιση που βασίζεται σε δεδομένα δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις και να λαμβάνουν μέτρα για την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων. Πολλές εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων ενσωματώνουν λειτουργίες που έχουν σχεδιαστεί για τη μείωση των αποβλήτων στην πηγή. Αυτές οι εφαρμογές ενθαρρύνουν τους χρήστες να υιοθετήσουν φιλικές προς το περιβάλλον συνήθειες. Ορισμένες εφαρμογές διευκολύνουν επίσης την κοινή χρήση πλεονασματικών τροφίμων, ρουχισμού και άλλων ειδών και υποστηρίζουν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας[21].

Για τις επιχειρήσεις και τους δήμους, οι εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων προσφέρουν προηγμένα εργαλεία για τη βελτιστοποίηση των διαδικασιών συλλογής και διάθεσης αποβλήτων. Αυτές οι εφαρμογές χρησιμοποιούν δεδομένα σε πραγματικό χρόνο για να βελτιώσουν τον σχεδιασμό διαδρομών για υπηρεσίες συλλογής αποβλήτων, μειώνοντας την κατανάλωση καυσίμου και το λειτουργικό κόστος. Επιπλέον, οι εφαρμογές μπορούν να βοηθήσουν στην παρακολούθηση των ποσοστών ανακύκλωσης, στην παρακολούθηση της χρήσης χώρων υγειονομικής ταφής και στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους περιβαλλοντικούς κανονισμούς, καθιστώντας τη διαχείριση των αποβλήτων πιο αποτελεσματική και οικονομικά αποδοτική[21].

Χαρακτηριστικά των εφαρμογών διαχείρισης αποβλήτων

- **Παρακολούθηση αποβλήτων:** Παρακολούθηση των συνηθειών παραγωγής και διάθεσης αποβλήτων.
- **Οδηγοί ανακύκλωσης:** Παρέχετε πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο σωστής ανακύκλωσης διαφορετικών υλικών.
- **Χρονοδιαγράμματα συλλογής:** Στείλτε υπενθυμίσεις για τις ημέρες συλλογής απορριμμάτων και τις παραλαβές ανακύκλωσης.
- **Συμβουλές βιωσιμότητας:** Προσφέρετε προτάσεις για τη μείωση των αποβλήτων και τη βιώσιμη διαβίωση.
- **Διαχείριση αποθεμάτων:** Βοηθήστε τις επιχειρήσεις να διαχειριστούν την παραγωγή αποβλήτων και τις προσπάθειες ανακύκλωσης.
- **Ανάλυση δεδομένων:** Παρέχετε πληροφορίες σχετικά με τα μοτίβα αποβλήτων και επισημάνετε ευκαιρίες μείωσης.

Δημοφιλείς εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων

Το **WasteTracker** είναι μια προηγμένη εφαρμογή διαχείρισης αποβλήτων που έχει σχεδιαστεί για τον εξορθολογισμό της παρακολούθησης και της διαχείρισης των αποβλήτων από τη συλλογή έως τη διάθεση [22]. Βασικά χαρακτηριστικά περιλαμβάνουν:

- **Παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο:** Το WasteTracker επιτρέπει στους χρήστες να παρακολουθούν τις κινήσεις αποβλήτων σε πραγματικό χρόνο, διασφαλίζοντας την ακριβή τεκμηρίωση της διαχείρισης αποβλήτων σε κάθε στάδιο. Αυτό το χαρακτηριστικό ενισχύει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στο πλαίσιο της διαδικασίας διαχείρισης αποβλήτων.
- **Geo-tagging:** Η εφαρμογή χρησιμοποιεί τεχνολογία geo-tagging για την παρακολούθηση ολόκληρου του ταξιδιού των αποστολών αποβλήτων, παρέχοντας ενημερώσεις σε πραγματικό χρόνο σχετικά με τη διαμετακόμιση τους. Αυτό βοηθά στην πρόληψη της παράνομης διάθεσης και διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τους κανονισμούς.
- **Φιλική προς το χρήστη διεπαφή:** Το WasteTracker προσφέρει μια κεντρική πλατφόρμα για τις εταιρείες διαχείρισης αποβλήτων για τη διαχείριση διαδρομών, την εκχώρηση περιοχών συλλογής και την εύκολη παρακολούθηση της προόδου. Αυτό απλοποιεί τις λειτουργίες τόσο για τους οδηγούς όσο και για τους διαχειριστές.
- **Διαχείριση δεδομένων:** Οι χρήστες μπορούν να δημιουργήσουν ψηφιακά αρχεία συλλογής απορριμμάτων, τα οποία μπορούν να εκτυπωθούν ή να εξαχθούν ανάλογα με τις ανάγκες. Αυτή η λειτουργία διευκολύνει την τήρηση αρχείων και τη συμμόρφωση με τις κανονιστικές απαιτήσεις.
- **Αναφορά αποκλίσεων:** Η εφαρμογή περιλαμβάνει μια λειτουργία για την αναφορά αποκλίσεων στα αρχεία αποβλήτων, επιτρέποντας στους χρήστες

να επικαιροποιούν τις πληροφορίες όπως απαιτείται για τη διατήρηση της ακρίβειας σε ολόκληρη την αλυσίδα αποβλήτων [23].

To Recycle Coach επικεντρώνεται στην εκπαίδευση των κοινοτήτων σχετικά με τις πρακτικές ανακύκλωσης, παρέχοντας παράλληλα πρακτικά εργαλεία για την αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων [24]. Βασικά χαρακτηριστικά περιλαμβάνουν:

- **Εξατομικευμένες πληροφορίες ανακύκλωσης:** Η εφαρμογή προσαρμόζει τις οδηγίες ανακύκλωσης με βάση τους τοπικούς κανονισμούς, βοηθώντας τους χρήστες να κατανοήσουν ποια υλικά μπορούν να ανακυκλωθούν και πώς να τα απορρίψουν σωστά.
- **Υπενθυμίσεις συλλογής:** Το Recycle Coach στέλνει ειδοποιήσεις σχετικά με τις επερχόμενες ημερομηνίες συλλογής, διασφαλίζοντας ότι οι κάτοικοι ενημερώνονται για το πότε πρέπει να βγάλουν τα ανακυκλώσιμα υλικά τους.
- **Συμμετοχή της κοινότητας:** Η εφαρμογή προωθεί τη συμμετοχή της κοινότητας, επιτρέποντας στους χρήστες να αναφέρουν ζητήματα που σχετίζονται με τη συλλογή αποβλήτων, να προγραμματίζουν παραλαβές και να έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους σχετικά με την ανακύκλωση και τη βιωσιμότητα.
- **Φιλικός προς το χρήστη σχεδιασμός:** Με τη διαισθητική διεπαφή του, το Recycle Coach διευκολύνει τους χρήστες να πλοηγούνται σε λειτουργίες και να έχουν πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες σχετικά με τις τοπικές πρακτικές διαχείρισης αποβλήτων [24] [25].

Περισσότερες εφαρμογές:

1. **To My WM** παρέχει υπηρεσίες συλλογής, διάθεσης και ανακύκλωσης απορριμμάτων τόσο για οικιακές όσο και για εμπορικές ανάγκες. Οι χρήστες μπορούν να διαχειριστούν υπηρεσίες όπως η μαζική συλλογή απορριμμάτων και η διάθεση ηλεκτρονικών αποβλήτων μέσω της εφαρμογής.
2. **To MyWaste** αυτοματοποιεί τις διαδικασίες διαχείρισης αποβλήτων, επιτρέποντας στους χρήστες να καταχωρούν τη συλλογή αποβλήτων, να λαμβάνουν ειδοποιήσεις και να δημιουργούν έγγραφα. Είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για επιχειρήσεις που επιθυμούν να μειώσουν τη χειρωνακτική διαχείριση δεδομένων.
3. **H Taka Cycle** ενθαρρύνει την ανακύκλωση ανταμείβοντας τους χρήστες με νομίσματα για κάθε κιλό ανακυκλώσιμων υλικών που συλλέγονται. Προωθεί καλές περιβαλλοντικές συνήθειες και παρακολουθεί τις θετικές επιπτώσεις των χρηστών στο περιβάλλον.
4. **To TrashOut** επιτρέπει στους χρήστες να αναφέρουν παράνομους χώρους απόρριψης, βοηθώντας τις αρχές να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα αποβλήτων πιο αποτελεσματικά μέσω δεδομένων πληθοπορισμού.
5. **To Waste No Food** συνδέει τους δωρητές τροφίμων με οργανισμούς που διανέμουν το πλεόνασμα τροφίμων, συμβάλλοντας στην ελαχιστοποίηση της

σπατάλης τροφίμων, αντιμετωπίζοντας παράλληλα την πείνα στις κοινότητες [21],[26].

Αξιοποιώντας την τεχνολογία, οι εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων συμβάλλουν σε ένα καθαρότερο περιβάλλον και ένα πιο βιώσιμο μέλλον. Συμβάλλουν στη μείωση των αποβλήτων υγειονομικής ταφής, προωθούν την ανακύκλωση και ενθαρρύνουν την υπεύθυνη κατανάλωση. Για τις επιχειρήσεις, τα εργαλεία αυτά ενισχύουν τη λειτουργική αποτελεσματικότητα και υποστηρίζουν πρωτοβουλίες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Για τα άτομα, απλοποιούν τα καθήκοντα διαχείρισης αποβλήτων και προωθούν την οικολογική συμπεριφορά. Καθώς αυξάνεται η ανάγκη για αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων, οι εφαρμογές αυτές συνεχίζουν να εξελίσσονται, προσφέροντας όλο και πιο εξελιγμένα χαρακτηριστικά για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με τα απόβλητα. Με την ικανότητά τους να παρακολουθούν, να μειώνουν και να βελτιστοποιούν τα απόβλητα, οι εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων αποτελούν ανεκτίμητα εργαλεία στην παγκόσμια προσπάθεια για την προστασία του πλανήτη μας.

Επιτηρητές ενεργειακής απόδοσης:

Οι επιτηρητές ενεργειακής απόδοσης είναι συστήματα που παρακολουθούν, μετρούν και αναλύουν συνεχώς την κατανάλωση ενέργειας σε κτίρια, εγκαταστάσεις ή συστήματα. Χρησιμοποιούν προηγμένο υλικό και λογισμικό για τη συλλογή, επεξεργασία και οπτικοποίηση δεδομένων σχετικά με τα μοτίβα χρήσης ενέργειας με την πάροδο του χρόνου. Ο πρωταρχικός στόχος είναι να παρέχει πληροφορίες σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας, να εντοπίσει ανεπάρκειες και να βρει πιθανές ευκαιρίες εξοικονόμησης.

Οφέλη:

- **Βελτιωμένες λειτουργίες:** Σημειώνουν ανεπάρκειες για τη βελτιστοποίηση των λειτουργιών, οδηγώντας σε μειωμένη σπατάλη ενέργειας, βελτιωμένη απόδοση εξοπλισμού και μικρότερο αποτύπωμα άνθρακα.
- **Προληπτική συντήρηση:** Εντοπίστε πιθανές βλάβες εξοπλισμού ή υποβάθμιση της απόδοσης προτού συμβούν, παρακολουθώντας την κατανάλωση ενέργειας και αναλύοντας τις αποκλίσεις από τους αναμενόμενους κανόνες. Αυτό επιτρέπει προληπτικά χρονοδιαγράμματα συντήρησης, επεκτείνει τη διάρκεια ζωής του εξοπλισμού και μειώνει το χρόνο εκτός λειτουργίας.
- **Ακριβείς αναφορές:** Βοηθήστε στη συμμόρφωση και την ακριβή αναφορά.
- **Τεκμηριωμένες αποφάσεις:** Παρέχετε στους χρήστες δεδομένα σχετικά με τα καταναλωτικά τους πρότυπα, ώστε να μπορούν να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις διαχείρισης ενέργειας και να μεγιστοποιούν την εξοικονόμηση.
- **Δεδομένα σε πραγματικό χρόνο:** Αναγνωρίζει πότε ένα περιουσιακό στοιχείο δεν λειτουργεί αποτελεσματικά και στέλνει άμεσες ειδοποιήσεις που μπορούν να σταλούν στην ομάδα συντήρησης για να διορθώσουν την

κατάσταση πριν σπαταληθούν υπερβολικές ποσότητες ενέργειας. Η συνεχής παρακολούθηση και ανάλυση των δεδομένων του εξοπλισμού σημαίνει ότι μπορεί να πραγματοποιηθεί προληπτική συντήρηση, έτσι ώστε τα περιουσιακά στοιχεία να μπορούν να συνεχίσουν να λειτουργούν αποτελεσματικά ανά πάσα στιγμή με λιγότερες βλάβες [27] [28].

Δείτε πώς λειτουργούν:

- **Λειτουργικότητα:** Τα συστήματα παρακολούθησης ενέργειας χρησιμοποιούν συσκευές μέτρησης όπως μετρητές ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου, νερού και θερμότητας, καθώς και άλλους αισθητήρες για τη μέτρηση της κατανάλωσης ενέργειας από διάφορες πηγές. Οι έξυπνοι μετρητές με δυνατότητες επικοινωνίας χρησιμοποιούνται συχνά για συλλογή δεδομένων σε πραγματικό χρόνο και απομακρυσμένη παρακολούθηση. Στη συνέχεια, τα δεδομένα μεταδίδονται σε μια κεντρική τοποθεσία ή πλατφόρμα που βασίζεται σε σύννεφο μέσω ενός συστήματος απόκτησης δεδομένων.
- **Ανάλυση δεδομένων:** Το λογισμικό παρακολούθησης ενέργειας συλλέγει δεδομένα κατανάλωσης ενέργειας, τα αναλύει και παρέχει χρήσιμες πληροφορίες απευθείας στις συσκευές του χρήστη. Αυτό βοηθά τους χρήστες να κατανοήσουν λεπτομερώς τη χρήση ενέργειας, επιτρέποντάς τους να επισημάνουν τις ανεπάρκειες και να βελτιστοποιήσουν τις λειτουργίες για καλύτερη ενεργειακή απόδοση [27] [28].

Για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) που επιδιώκουν να παρακολουθούν και να βελτιστοποιούν την κατανάλωση ενέργειας, διατίθενται διάφορες αποτελεσματικές οθόνες ενεργειακής απόδοσης και λύσεις λογισμικού:

1. **Πλατφόρμα Dextra:** Αυτό το Σύστημα Διαχείρισης Ενέργειας (EMS) παρέχει εργαλεία για τη μέτρηση και την παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας. Βοηθά τις ΜΜΕ να ιεραρχήσουν τομείς βελτίωσης και να αναλύσουν τη χρήση ενέργειας για να εντοπίσουν ανωμαλίες, εξασφαλίζοντας έγκαιρες διορθώσεις. Η πλατφόρμα έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει τη συνολική ενεργειακή απόδοση και την οικονομική αποδοτικότητα[29].
2. **CLEMAP Energy Monitor:** Αυτή η συσκευή προσφέρει ολοκληρωμένη παρακολούθηση ηλεκτρικής ενέργειας προσαρμοσμένη για ΜΜΕ, βιομηχανίες και εμπορικά ακίνητα. Είναι εύκολο να ενσωματωθεί σε υπάρχουσες υποδομές χωρίς να διαταραχθούν οι λειτουργίες, καθιστώντας το μια αξιόπιστη λύση για συνεχή παρακολούθηση της ενέργειας [30].
3. **Nanoprecise NrgMonitor:** Αυτό το λογισμικό χρησιμοποιεί αναλύσεις δεδομένων σε πραγματικό χρόνο για την παρακολούθηση μοτίβων κατανάλωσης ενέργειας, τον εντοπισμό ανεπαρκείων και την πρόβλεψη πιθανών προβλημάτων. Υποστηρίζει διάφορους τύπους εξοπλισμού και ενσωματώνεται άψογα με αισθητήρες IIOT, παρέχοντας μια ισχυρή λύση για τη διαχείριση ενέργειας στις ΜΜΕ [31].

4. **EnergyCAP SmartAnalytics:** Αυτή η πλατφόρμα μετατρέπει τα ανεπεξέργαστα δεδομένα σε αξιοποιήσιμες πληροφορίες μέσω αναλυτικών στοιχείων μηχανικής μάθησης. Παρέχει παρακολούθηση της κατανάλωσης ενέργειας σε πραγματικό χρόνο και προσφέρει διαισθητικούς πίνακες εργαλείων για καλύτερη οπτικοποίηση των προτύπων χρήσης ενέργειας, βοηθώντας τις ΜΜΕ να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τις πρακτικές διαχείρισης ενέργειας [31].
5. **Κινητά συστήματα παρακολούθησης ενέργειας (Mobile EMS):** Τα συστήματα αυτά επιτρέπουν στις ΜΜΕ να διεξάγουν βραχυπρόθεσμες μετρήσεις της κατανάλωσης ενέργειας σε διάφορους τομείς των δραστηριοτήτων τους. Διευκολύνουν την ανάλυση συγκεκριμένων δεδομένων για τους καταναλωτές, όπως τα συστήματα ψύξης στα σούπερ μάρκετ, χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση υπομέτρησης για τον εντοπισμό ανεπαρκειών [31].

Με την εφαρμογή αυτών των λύσεων, οι ΜΜΕ μπορούν να παρακολουθούν αποτελεσματικά τη χρήση ενέργειας, να εντοπίζουν τομείς βελτίωσης και, τελικά, να μειώνουν το λειτουργικό κόστος, συμβάλλοντας παράλληλα στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Χρηματοδότηση και οικονομικοί πόροι

Ευκαιρίες πράσινης χρηματοδότησης:

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) σε όλη την Ευρώπη έχουν πρόσβαση σε ποικίλα προγράμματα χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και εθνικά προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί για την υποστήριξη πράσινων πρωτοβουλιών. Αυτά τα προγράμματα προσφέρουν επιχορηγήσεις, δάνεια και άλλα χρηματοδοτικά μέσα για την προώθηση της βιωσιμότητας και της περιβαλλοντικής ευθύνης.

Χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ

- **Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)** παρέχει μακροπρόθεσμα δάνεια και επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου για τη στήριξη έργων που ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Οι ΜΜΕ μπορούν να έχουν πρόσβαση στα κεφάλαια μέσω τοπικών ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών [32].
- **Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ)** προσφέρει εγγυήσεις και επενδύσεις μετοχικού κεφαλαίου για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση, ιδίως για πράσινα και βιώσιμα έργα. Το ΕΤαΕ ανήκει στον όμιλο της ΕΤΕπ [33].
- **Το InnovFin – Χρηματοδοτήσεις της ΕΕ για την καινοτομία** παρέχει μια σειρά χρηματοδοτικών εργαλείων και συμβουλευτικών υπηρεσιών για τη στήριξη

επενδύσεων από τις μικρότερες έως τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις στην έρευνα και την καινοτομία[34].

- **Το πράσινο σχέδιο δράσης (GAP) για τις ΜΜΕ** έχει ως στόχο να βοηθήσει τις ΜΜΕ να μετατρέψουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις σε επιχειρηματικές ευκαιρίες, προωθώντας την οικολογική καινοτομία και διευκολύνοντας τις επιχειρηματικές εταιρικές σχέσεις που επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα[35].

Επιχορηγήσεις

- **Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»** διαθέτει σημαντικό μέρος του προϋπολογισμού ύψους 95,5 δισεκατομμυρίων ευρώ από το 2021 έως το 2027 για πράσινα έργα. Οι ΜΜΕ μπορούν να υποβάλουν αίτηση για επιχορηγήσεις που υποστηρίζουν βιώσιμες καινοτομίες σε διάφορους τομείς.
- **Το πρόγραμμα LIFE** προσφέρει χρηματοδότηση ύψους περίπου 5,4 δισεκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2021-2027. Υποστηρίζει έργα που εστιάζουν στη διατήρηση της φύσης, την προστασία του περιβάλλοντος και τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής.
- **Πρόσβαση των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ETE)** με την παροχή εγγυήσεων και επενδύσεων μετοχικού κεφαλαίου, ιδίως για πράσινα και βιώσιμα έργα. Οι ΜΜΕ μπορούν να διερευνήσουν επιλογές χρηματοδότησης μέσω ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών συνδεδεμένων με το ΕΤαΕ.
- **Οι επιχορηγήσεις του ΕΟΧ και** της Νορβηγίας αποσκοπούν στη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, οι επιχορηγήσεις αυτές έχουν διαθέσει πάνω από 450 εκατομμύρια ευρώ για πράσινα έργα σε 13 κράτη μέλη της ΕΕ κατά την περίοδο 2014-2021. Οι ΜΜΕ μπορούν να επωφεληθούν από χρηματοδότηση σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η ενεργειακή απόδοση και η προστασία του περιβάλλοντος.
- **Εθνικές πρωτοβουλίες:** Πολλά κράτη μέλη της ΕΕ προσφέρουν εθνικές επιχορηγήσεις και χρηματοδοτικά προγράμματα για τη στήριξη των ΜΜΕ στην πράσινη μετάβασή τους. Για παράδειγμα, η Ισπανία έχει διαθέσει 4,5 δισεκατομμύρια ευρώ από τα ταμεία ανάκαμψης της ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό των ΜΜΕ, εστιάζοντας στον ψηφιακό μετασχηματισμό και τις πράσινες πρωτοβουλίες. Οι ΜΜΕ θα πρέπει να συμβουλευούνται τους αντίστοιχους εθνικούς οργανισμούς στήριξης των επιχειρήσεων ή τις κυβερνητικές πύλες για ευκαιρίες ανά χώρα[36].

Για να υποβάλουν αίτηση για αυτές τις επιχορηγήσεις, οι ΜΜΕ θα πρέπει να:

- **Εντοπίσουν σχετικά προγράμματα:** Αξιολογήστε ποια ευρωπαϊκά ή εθνικά προγράμματα ευθυγραμμίζονται με τους στόχους του έργου τους.
- **Προετοιμάσουν τις προτάσεις τους:** Ανάπτυξη ολοκληρωμένων προτάσεων έργων που πληρούν τα συγκεκριμένα κριτήρια του επιλεγμένου προγράμματος χρηματοδότησης.

- **Συμβουλευτούν μεσάζοντες:** Συνεργαστείτε με τοπικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή οργανισμούς υποστήριξης επιχειρήσεων που μπορούν να παρέχουν καθοδήγηση και βοήθεια καθ' όλη τη διαδικασία υποβολής αιτήσεων.

Αξιοποιώντας αυτές τις ευκαιρίες χρηματοδότησης, οι ευρωπαϊκές ΜΜΕ μπορούν να προωθήσουν τις προσπάθειές τους για βιωσιμότητα, συμβάλλοντας στη διατήρηση του περιβάλλοντος και ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητά τους στην πράσινη οικονομία[36].

Πράσινα δάνεια

- **To BBVA Loan for SMEs & Green Initiatives** συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για την παροχή δανείων που απευθύνονται σε ΜΜΕ που αναλαμβάνουν πράσινα έργα. Τα δάνεια αυτά στηρίζουν επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και άλλες βιώσιμες πρακτικές. Οι ΜΜΕ μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά τα κεφάλαια μέσω των συμμετεχουσών τραπεζών στις αντίστοιχες χώρες τους [37].
- **Το χαρτοφυλάκιο πράσινων δανείων** προσφέρεται από την ProCredit Holding, έναν τραπεζικό όμιλο προσανατολισμένο στην ανάπτυξη, ο οποίος επικεντρώνεται στην παροχή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Ένα σημαντικό μέρος του χαρτοφυλακίου δανείων τους είναι αφιερωμένο σε πράσινα δάνεια, χρηματοδότηση έργων ενεργειακής απόδοσης, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών. Οι ΜΜΕ που ενδιαφέρονται για τέτοια χρηματοδότηση μπορούν να απευθυνθούν σε τράπεζες ProCredit που δραστηριοποιούνται στην περιφέρειά τους [38].

Παρά τη διαθεσιμότητα πράσινων δανείων, οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν συχνά προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση σε βιώσιμη χρηματοδότηση. Μια ευρωπαϊκή έρευνα κατέδειξε ότι οι ισχύοντες κανονισμοί για τη βιώσιμη χρηματοδότηση ενδέχεται να μην ανταποκρίνονται πλήρως στις ανάγκες των ΜΜΕ, τονίζοντας την ανάγκη για απλουστευμένες και προσαρμοσμένες προσεγγίσεις.

Πλατφόρμες Crowdfunding:

HeavyFinance

Το HeavyFinance είναι μια ρυθμιζόμενη επενδυτική πλατφόρμα peer-to-peer που συνδέει παγκόσμιους επενδυτές με ευρωπαϊούς αγρότες για την προώθηση της βιώσιμης διαχείρισης της γης και της αναγεννητικής γεωργίας. Χρηματοδοτώντας καινοτόμες, επιστημονικά υποστηριζόμενες γεωργικές πρωτοβουλίες, το HeavyFinance στοχεύει στη μείωση των εκπομπών CO₂, στη βελτίωση της υγείας του εδάφους και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην κλιματική αλλαγή. Δημιουργούν άμεσα δάνεια στην Πολωνία, την Πορτογαλία,

τη Λιθουανία, τη Λετονία και τη Βουλγαρία, επιτρέποντας σε επενδυτές σε όλο τον κόσμο (εξαιρουμένων εκείνων σε χώρες στις οποίες έχουν επιβληθεί κυρώσεις) να συμμετάσχουν. Η εγγραφή και η επένδυση είναι δωρεάν. Ωστόσο, ισχύει τέλος 1% για τους πωλητές στη δευτερογενή αγορά. Η πλατφόρμα προσφέρει επενδύσεις χρέους και έχει διευκολύνει την απόδοση 34,92 εκατ. ευρώ σε κεφάλαιο και 8,59 εκατ. ευρώ σε τόκους από την έναρξή της [39] [40].

Investor

Πρόκειται για μια κορυφαία πλατφόρμα crowdfunding επενδύσεων στην Ευρώπη. Φέρνει σε επαφή καινοτόμους επιχειρηματίες και προνοητικούς επενδυτές για την επιτάχυνση της μετάβασης σε μια βιώσιμη οικονομία. Η Invesdor προσφέρει μια σειρά επενδυτικών ευκαιριών προσαρμοσμένων στις ποικίλες ανάγκες και προτιμήσεις των επενδυτών και επικεντρώνονται στις αγορές της περιοχής DACH (Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία), της Μπενελούξ και της Σκανδιναβίας. Οι επενδυτικές ευκαιρίες καλύπτουν διάφορους κλάδους, οι οποίοι ευθυγραμμίζονται με τις αρχές ESG (Environmental, Social and Governance) και SDG (Sustainable Development Goals)[39].

Στον ιστότοπο Habitat Point, μπορείτε να βρείτε πράσινες πλατφόρμες crowdfunding όπως [to The Environmental Funders Network \(EFN\)](#), [to Windcentrale](#), [to Sunfunder](#), [to Energy4Impact](#), [to WorthWild](#) και άλλα [39] [41].

Φορολογικά κίνητρα και επιδοτήσεις:

Τα πράσινα φορολογικά κίνητρα έχουν σχεδιαστεί για να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές. Αξιοποιώντας αυτά τα κίνητρα, οι επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλουν σε έναν υγιέστερο πλανήτη και να βελτιώσουν τα οικονομικά τους αποτελέσματα. Αυτά τα κίνητρα προσφέρουν οικονομικές ανταμοιβές για την πραγματοποίηση πράσινων επενδύσεων και μπορούν να ενισχύσουν τη φήμη μιας επιχείρησης και να προσελκύσουν πελάτες με οικολογική συνείδηση.

Τύποι πράσινων φορολογικών κινήτρων

- **Φορολογικές πιστώσεις:** Αυτές μειώνουν άμεσα το ποσό του φόρου που οφείλει μια επιχείρηση, καθιστώντας τις πράσινες επενδύσεις πιο προσιτές.
- **Φορολογικές εκπτώσεις:** Αυτές μειώνουν το φορολογητέο εισόδημα, μειώνοντας τη συνολική φορολογική υποχρέωση.
- **Επιχορηγήσεις:** Αυτές παρέχουν χρηματοδότηση σε επιχειρήσεις που επενδύουν σε ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες, καλύπτοντας μέρος του κόστους [42].

Βασικές κυβερνητικές πρωτοβουλίες και κίνητρα

- **Επιχορηγήσεις πράσινων επενδύσεων:** Παροχή χρηματοδότησης σε επιχειρήσεις που επενδύουν σε ενεργειακά αποδοτικές τεχνολογίες.

- Ενισχυμένες κεφαλαιακές ελαφρύνσεις (ECAs): Επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να ζητούν 100% δικαιώματα για το πρώτο έτος επιλεξιμότητας ενεργειακά αποδοτικό εξοπλισμό, μειώνοντας τα φορολογητέα κέρδη. Το πρόγραμμα Accelerated Capital Allowance (ACA) της Ιρλανδίας επιτρέπει στις επιχειρήσεις να διαγράψουν το κόστος του ενεργειακά αποδοτικού εξοπλισμού κατά το πρώτο έτος.
- Απαλλαγή από την εισφορά για την κλιματική αλλαγή (CCL): Οι επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μπορούν να εξαιρεθούν από το CCL, προσφέροντας σημαντική εξοικονόμηση.
- Κίνητρο ανανεώσιμης θερμότητας (RHI): Παρέχει πληρωμές σε επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν συστήματα θέρμανσης από ανανεώσιμες πηγές, μειώνοντας το λειτουργικό κόστος.
- Πιστώσεις φόρου έρευνας και ανάπτυξης (E&A): Οι εταιρείες που αναπτύσσουν νέες ή βελτιωμένες φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες μπορούν να διεκδικήσουν πιστώσεις φόρου E&A. Αυτό καλύπτει έργα εστιασμένα στη βιωσιμότητα, όπως λύσεις αποθήκευσης ενέργειας ή μείωσης αποβλήτων, και μπορεί να προσφέρει υψηλότερο ποσοστό ελάφρυνσης στις επιλέξιμες δαπάνες E&A.
- Πιστώσεις φόρου επένδυσης: Διατίθεται κατά την αγορά κατάλληλου εξοπλισμού που συμμορφώνεται με συγκεκριμένα πρότυπα απόδοσης και ποιότητας, όπως ιδιοκτησία ηλιακής ενέργειας, ειδική ιδιοκτησία κυψελών καυσίμου και ειδική ιδιοκτησία μικρής αιολικής ενέργειας.
- Εκπτώσεις πράσινων κτιρίων: Φορολογικά κίνητρα για επιχειρήσεις που αναβαθμίζουν εμπορικά κτίρια με συστήματα υψηλής ενεργειακής απόδοσης[42],[43].

Για να μεγιστοποιηθούν τα φορολογικά οφέλη από τις πράσινες πρακτικές, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τους εξελισσόμενους κυβερνητικούς κανονισμούς και κίνητρα, να διεξάγουν διεξοδικούς ενεργειακούς ελέγχους για να εντοπίσουν τομείς βελτίωσης και να επενδύσουν στρατηγικά σε επιλέξιμες τεχνολογίες. Η τήρηση λεπτομερών αρχείων όλων των πράσινων επενδύσεων και των σχετικών δαπανών είναι ζωτικής σημασίας, όπως και η διαβούλευση με επαγγελματίες φοροτεχνικούς που ειδικεύονται στα πράσινα κίνητρα. Τέλος, ο σχεδιασμός για μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα πέρα από την άμεση εξοικονόμηση θα διασφαλίσει τη συνεχή επιλεξιμότητα και τις μεγαλύτερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Με την κατανόηση και την αξιοποίηση αυτών των κινήτρων, οι επιχειρήσεις μπορούν να μειώσουν το κόστος, να βελτιώσουν την αποδοτικότητα και να ενισχύσουν τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις. Οι πράσινοι φόροι, οι επιχορηγήσεις σε μετρητά και τα φορολογικά κίνητρα αυξάνονται, καθώς οι κυβερνήσεις στοχεύουν να επιτύχουν τους περιβαλλοντικούς τους στόχους με οικονομικά αποδοτικό τρόπο.

Δικτύωση και υποστήριξη

Κλαδικές Ενώσεις και Ομάδες:

Womenture: Ένα διεθνές πρόγραμμα που υποστηρίζει νεοσύστατες επιχειρήσεις που ιδρύονται από γυναίκες μέσω καθοδήγησης και οικοδόμησης κοινότητας, με στόχο την ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας στο ευρωπαϊκό οικοσύστημα καινοτομίας. Το πρόγραμμα διαρκεί έως τον Ιανουάριο του 2025 και προσφέρει καθοδήγηση σε όσους ξεκινούν μια επιχείρηση ή αναπτύσσουν μια υπάρχουσα εταιρεία [45].

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πρεσβευτών Γυναικείας Επιχειρηματικότητας: Ένα δίκτυο περίπου 270 επιχειρηματιών από 22 ευρωπαϊκές χώρες που λειτουργούν ως πρότυπα για να ενθαρρύνουν τις γυναίκες όλων των ηλικιών να εξετάσουν την επιχειρηματικότητα [46].

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μεντόρων για Γυναίκες Επιχειρηματίες: Παρέχει συμβουλές και υποστήριξη σε γυναίκες επιχειρηματίες στα πρώτα στάδια των επιχειρήσεών τους. Δεκαεπτά ευρωπαϊκές χώρες ανήκουν στο δίκτυο μεντόρων: Αλβανία, Βέλγιο, Κύπρος, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Μαυροβούνιο, Κάτω Χώρες, Ρουμανία, Σερβία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, Τουρκία και Ηνωμένο Βασίλειο [46].

Ευρωπαϊκή Ένωση Γυναικών: Μια παγκόσμια πλατφόρμα που ενδυναμώνει τις γυναίκες ιδρύτριες δημιουργώντας μια ισχυρή και ασφαλή βάση για έργα και επιχειρήσεις που διοικούνται από γυναίκες [47].

EmpoWomen: Ένα 2ετές πρόγραμμα (2024-2025) που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του προγράμματος έρευνας και καινοτομίας Horizon Europe, υποστηρίζοντας νεοφυείς επιχειρήσεις με επικεφαλής γυναίκες στον τομέα της βαθιάς τεχνολογίας, ιδιαίτερα στις αναδυόμενες ευρωπαϊκές χώρες. Παρέχει χρηματοδότηση χωρίς ίδια κεφάλαια και κουπόνια για καθοδήγηση [48].

Προγράμματα Mentorship:

Ακολουθούν ορισμένα προγράμματα καθοδήγησης που προσφέρουν ευκαιρίες σύνδεσης με ειδικούς στη βιωσιμότητα και την πράσινη επιχειρηματικότητα:

- **EGU-IEEP Policy Mentoring Scheme:** Η Ευρωπαϊκή Ένωση Γεωεπιστημών (EGU) και το Ινστιτούτο Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Πολιτικής (IEEP) προσφέρουν ένα 12μηνο υβριδικό πρόγραμμα καθοδήγησης για επιστήμονες από την αρχή έως τα μέσα της σταδιοδρομίας τους για να εργαστούν μαζί με τα μέλη του IEEP. Το πρόγραμμα αυτό παρέχει πρακτική εμπειρία και γνώσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν και ανταλλάσσουν πληροφορίες με την κοινότητα πολιτικής της Ευρώπης. Ο/Η υποψήφιος/-α που θα επιλεγεί θα παραμείνει τρεις εβδομάδες στις Βρυξέλλες, με κάλυψη των εξόδων ταξιδιού, για να συμμετάσχει σε σχέδια πολιτικής του IEEP και να δικτυωθεί με εμπειρογνώμονες [49].
- **EuroNatur Mentoring Programme:** Το πρόγραμμα αυτό έχει σχεδιαστεί για υπαλλήλους οργανισμών προστασίας της φύσης από όλη την Ευρώπη και τη

λεκάνη της Μεσογείου. Οι μέντορες θα πρέπει να έχουν τουλάχιστον επταετή επαγγελματική εμπειρία και καλές επικοινωνιακές δεξιότητες. Το πρόγραμμα πραγματοποιείται στα αγγλικά και η συμμετοχή περιλαμβάνει οικονομική συνεισφορά 200 € για την κάλυψη διοικητικών εξόδων, με επιλογές απαλλαγής [50].

- **Πρόγραμμα καθοδήγησης γυναικών στη βιωσιμότητα (WiS):** Το Hertie School προσφέρει ένα πρόγραμμα καθοδήγησης μικρών ομάδων για φοιτητές που εντοπίζουν γυναίκες και ενδιαφέρονται για σταδιοδρομία στο κλίμα, την ενέργεια και τη βιωσιμότητα. Επικεντρώνεται στην καθοδήγηση σταδιοδρομίας, την υποστήριξη και την κατάρτιση των γυναικών που επιδιώκουν σταδιοδρομία σε αυτούς τους ανδροκρατούμενους τομείς. Η καθοδήγηση πραγματοποιείται σε 3-5 συνεδρίες μικρών ομάδων καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους [51].
- **BEFuture Acceleration Programme:** Το πρόγραμμα αυτό προσφέρει ευκαιρίες στους μέντορες να υποστηρίξουν τις ΜΜΕ και άλλους οργανισμούς να μετατρέψουν καινοτόμες ιδέες σε πραγματικότητα στον τομέα των επιχειρηματικών εκδηλώσεων, προωθώντας τη βιωσιμότητα, την ανθεκτικότητα και τη συμμετοχικότητα. Οι επιλεγμένοι δικαιούχοι του έργου θα προσλάβουν πιστοποιημένους μέντορες, με το κόστος των συνεδριών καθοδήγησης να χρηματοδοτείται μέσω του προγράμματος. Κάθε σχέδιο πρέπει να προβλέπει την υποστήριξη ενός μέντορα για τουλάχιστον 20 ώρες [52].
- **Πρόγραμμα καθοδήγησης Algae Accelerator:** Το AlgaeProBANOS έχει ένα πρόγραμμα καθοδήγησης που έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τις νεοσύστατες επιχειρήσεις και τις ΜΜΕ στην αλυσίδα αξίας των φυκών να αναβαθμίσουν τις επιχειρηματικές τους στρατηγικές. Οι μέντορες μοιράζονται την πρακτική τους εμπειρία στη βιομηχανία γαλάζιας βιοτεχνολογίας για να βοηθήσουν την επόμενη γενιά επιχειρηματιών φυκών. Το πρόγραμμα αποζημιώνει τους μέντορες για την υποστήριξή τους με συνεισφορά 10.000 ευρώ και τους προσφέρει την ευκαιρία να συνδεθούν με ένα παγκόσμιο δίκτυο ομοϊδεατών επαγγελματιών [53].
- **Women in Cleantech & Sustainability Mentorship Program:** Πρόκειται για ένα 3μηνο πρόγραμμα βασισμένο σε κοόρτη που υποστηρίζει τις γυναίκες στην προώθηση της σταδιοδρομίας τους στον κλάδο της καθαρής τεχνολογίας [54].

Πλατφόρμες συνεργασίας:

Ακολουθούν ορισμένες αξιοσημείωτες πλατφόρμες συνεργασίας και δίκτυα που υποστηρίζουν γυναίκες επιχειρηματίες και διευκολύνουν την ανταλλαγή γνώσεων, πόρων και ευκαιριών:

- **Eurochambres Women Network (EWN):** Αυτό το πανευρωπαϊκό δίκτυο συνδέει γυναίκες επιχειρηματίες, παρέχοντας μια πλατφόρμα για την ανταλλαγή γνώσεων, βέλτιστων πρακτικών και στρατηγικών εταιρικών σχέσεων. Το EWN στοχεύει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που

αντιμετωπίζουν οι γυναίκες επιχειρηματίες, στην προώθηση επιτυχημένων πρωτοβουλιών και στην ανταλλαγή επιτυχημένων ιστοριών για να εμπνεύσει άλλους [55].

- **Δίκτυο Πρεσβευτών Γυναικών Ιδρυτών:** Το δίκτυο αυτό προωθεί μια κοινότητα γυναικείων επιχειρηματικών μυαλών σε όλη την Ευρώπη. Προσφέρει διαδικτυακές εκδηλώσεις, επιταχυντές επενδυτικής ετοιμότητας και προγράμματα ηγεσίας για την αύξηση της ποικιλομορφίας στο τεχνολογικό οικοσύστημα, επιτρέποντας παράλληλα στους πρεσβευτές να μοιράζονται ιδέες και να υποστηρίζουν ο ένας τον άλλον [56].
- **WEgate:** Το WEgate, που εγκαινιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι μια διαδικτυακή πλατφόρμα που έχει σχεδιαστεί ως υπηρεσία μίας στάσης για γυναίκες επιχειρηματίες. Παρέχει πρόσβαση σε κατάρτιση, καθοδήγηση, συμβουλές και ευκαιρίες δικτύωσης, βοηθώντας τις γυναίκες να ξεκινήσουν, να διευθύνουν και να αναπτύξουν τις επιχειρήσεις τους [57].
- **WeHubs:** Αυτή η πρωτοβουλία υποστηρίζει τις γυναίκες επιχειρηματίες του διαδικτύου παρέχοντας πόρους, ευκαιρίες δικτύωσης και καθοδήγηση για να τις βοηθήσει να επιτύχουν στην ψηφιακή οικονομία [58].

Οι πλατφόρμες αυτές προσφέρουν πολύτιμες ευκαιρίες στις γυναίκες επιχειρηματίες στην Ευρώπη να συνδεθούν, να συνεργαστούν και να αποκτήσουν πρόσβαση σε πόρους που μπορούν να τις βοηθήσουν να ευδοκιμήσουν στις επιχειρήσεις τους.

Βιβλιογραφία

- [1] "Vena Solutions," [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.venasolutions.com/templates/reporting/esg-carbon-footprint-management>. [Τελευταία πρόσβαση στις 15 Φεβρουαρίου 2025].
- [2] «Ευρωπαϊκή Επιτροπή», [Online]. Διαθέσιμο: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en. [Τελευταία πρόσβαση στις 15 Φεβρουαρίου 2025].
- [3] «Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση», 15 Φεβρουαρίου 2025. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/71/environment-policy-general-principles-and-basic-framework>.
- [4] «Ευρωπαϊκή Επιτροπή», [Online]. Διαθέσιμο: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/sustainability-due-diligence-responsible-business/corporate-social-responsibility-csr_en. [Τελευταία πρόσβαση στις 15 Φεβρουαρίου 2025].
- [5] "British Business Bank," [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.british-business-bank.co.uk/business-guidance/guidance-articles/sustainability/how-to-create-a-sustainability-action-plan-for-smaller-businesses>. [Τελευταία πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2025].
- [6] «Σχέδιο δράσης για τη βιωσιμότητα: καθοδήγηση και πρότυπο», [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.ibm.com/think/topics/sustainability-action-plan-guidance-template>. [Τελευταία πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2025].
- [7] "SIEVO," [Online]. Διαθέσιμο: <https://sievo.com/blog/sustainable-procurement-part1>. [Τελευταία πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2025].
- [8] "Αξιολόγηση και αξιολόγηση προμηθευτών: Το τι, πώς και γιατί", [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.ignite.no/blog/supplier-evaluation-and-assessment-the-what-how-and-why>. [Τελευταία πρόσβαση στις 16 Φεβρουαρίου 2025].
- [9] «Επικοινωνία βιωσιμότητας: Δημιουργία ενός ολοκληρωμένου σχεδίου επικοινωνίας βιωσιμότητας», [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.esgspotlight.ch/blog/sustainability-communication-plan>. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].
- [10] "GRAHAM SUSTAINABILITY INSTITUTE UNIVERSITY OF MICHIGAN", Ιούλιος 2022. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: <https://graham.umich.edu/media/files/CLCF-2022-Toolkit-Economou-Meridian.pdf>.
- [11] «Οδηγός MME για την ενεργειακή απόδοση», [Online]. Διαθέσιμο: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a80e7a340f0b62305b8dce7/DECC_advice_guide.pdf. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].
- [12] «Ένας οδηγός MME για τη χρηματοδότηση έργων ενεργειακής απόδοσης», [Online]. Διαθέσιμο: <https://ctprodstorageaccountp.blob.core.windows.net/prod-drupal-files/documents/resource/public/SME-energy-efficiency-financing.pdf>. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].
- [13] «Πράσινη Επιχειρηματικότητα», 2022. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: <https://www.learningfornature.org/en/courses/green-entrepreneurship-2022/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].
- [14] «Πράσινη και ψηφιακή επιχειρηματικότητα για γυναίκες», [Online]. Διαθέσιμο: <https://academy.itu.int/training-courses/full-catalogue/green-and-digital-entrepreneurship-women>. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].

- [15] «Εκπαίδευση στην Πράσινη Επιχειρηματικότητα», [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.green-entrepreneurship.online/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 18 Φεβρουαρίου 2025].
- [16] "Μελέτες περιπτώσεων", [Online]. Διαθέσιμο: <https://nationalsbear.org/small-businesses/sustainability/case-studies>. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].
- [17] «ARIES4 Case Book – βιωσιμότητα στις ΜΜΕ», 2023. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: https://aries4.eu/NEWS/ARIES4_Case_Book_2b756.pdf. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].
- [18] "Έξυπνα εργαλεία δικτύου CoolClimate για έναν ψυχρότερο πλανήτη", [Online]. Διαθέσιμο: <https://coolclimate.berkeley.edu/index>. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].
- [19] "Εργαλεία και πόροι", [Online]. Διαθέσιμο: <https://ghgprotocol.org/tools-resources>. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].
- [20] "Υπολογίστε τις εκπομπές της επιχείρησής σας", [Online]. Διαθέσιμο: <https://smeclimatehub.org/start-measuring/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 17 Φεβρουαρίου 2025].
- [21] «Οι πιο δημοφιλείς εφαρμογές για τη διαχείριση αποβλήτων και την ανακύκλωση», 26 Δεκεμβρίου 2022. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: <https://www.acorecycling.com/apps-for-waste-management-and-recycling/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 18 Φεβρουαρίου 2025].
- [22] T. F. Renata Hartle, "Εγγραφή, αναφορά και μείωση της παραγωγής αποβλήτων στο κτίριό σας", [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.wastetracker.pro/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [23] "Χαρακτηριστικά του WasteTracker," [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.epa.vic.gov.au/for-business/waste/transporting-waste/waste-tracker/features-of-waste-tracker>. [Τελευταία πρόσβαση στις 18 Φεβρουαρίου 2025].
- [24] "προπονητής ανακύκλωσης", [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.recyclecoach.com/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [25] "Ανάπτυξη εφαρμογών διαχείρισης αποβλήτων - Οφέλη, χαρακτηριστικά και διαδικασία ανάπτυξης", [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.matellio.co.uk/blog/waste-management-app-development/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [26] "Οι 10 κορυφαίες εφαρμογές διαχείρισης αποβλήτων για κινητά που πρέπει να γνωρίζετε", [online]. Διαθέσιμο: <https://blog.stackademic.com/top-10-waste-management-mobile-apps-you-need-to-know-about-53e99388857f>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [27] "Παρακολούθηση ενέργειας: Βασικά σημεία και πληροφορίες που εξηγούνται", [Online]. Διαθέσιμο: <https://be-cis.com/energy-monitoring-systems-guide/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [28] «Παρακολούθηση ενεργειακής απόδοσης», [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.fieldex.com/glossary/energy-efficiency-monitoring>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [29] "Διαχείριση ενέργειας για ΜΜΕ [Οδηγός]," [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.dexma.com/blog-en/energy-management-smes-guide/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [30] "Η παρακολούθηση της ενέργειας έγινε εύκολη", [Online]. Διαθέσιμο: <https://en.clemar.com/energiemonitoring>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [31] F. G.-K. C. F. T. S. Lukas Hilger, «Ψηφιακά καθοδηγούμενες πρακτικές διαχείρισης ενέργειας στις ΜΜΕ-Διερεύνηση δυνατοτήτων και εμποδίων», 2022. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: https://epub.wupperinst.org/frontdoor/deliver/index/docId/8008/file/8008_Hilger.pdf. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [32] «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΈΚΘΕΣΗ», 2023. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: https://www.eib.org/attachments/lucalli/20230354_eib_financial_report_2023_en.pdf. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].

- [33] «Ο χάρτης πορείας του Ομίλου ΕΤΕπ για την κλιματική τράπεζα 2021-2025», [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.eib.org/en/publications/the-eib-group-climate-bank-roadmap>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [34] «EU Finance for Innovators» (Χρηματοδότηση της ΕΕ για την καινοτομία), [Online]. Διαθέσιμο: https://www.eib.org/attachments/thematic/innovfin_eu_finance_for_innovators_en.pdf. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [35] «Πράσινο σχέδιο δράσης για τις ΜΜΕ – Μετατρέποντας τις περιβαλλοντικές προκλήσεις σε επιχειρηματικές ευκαιρίες», switch2green, [Online]. Διαθέσιμο: https://www.switchtogreen.eu/green-action-plan-for-smes-turning-environmental-challenges-into-business-opportunities/?utm_source=chatgpt.com. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [36] «Είδη χρηματοδότησης της ΕΕ για πράσινα έργα 2021-2027», 19 Οκτωβρίου 2021. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: https://eucalls.net/blog/eu_funding_green_projects. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [37] «ΔΑΝΕΙΟ BBVA ΓΙΑ ΜΜΕ & ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ», 20 Ιουνίου 2022. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: <https://www.eib.org/en/projects/all/20210074>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [38] «Οι πράσινες επενδύσεις των πελατών μας», Αύγουστος 2018. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: https://www.procredit-holding.com/wp-content/uploads/2019/05/Our_Clients_Green_Investments_2018_2_L.pdf. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [39] "Οι καλύτερες πλατφόρμες crowdfunding βιωσιμότητας", [Online]. Διαθέσιμο: <https://thecrowdspace.com/directory/sustainability-crowdfunding-platforms/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [40] «Χρηματοδότηση των αγροτών που καταπολεμούν την κλιματική αλλαγή», [online]. Διαθέσιμο: <https://heavyfinance.com/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [41] «Πράσινες πλατφόρμες crowdfunding», [Online]. Διαθέσιμο: <https://habitatpoint.com/green-crowdfunding-platforms/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [42] «Βιώσιμες φορολογικές πρακτικές: Πώς οι πράσινες πρωτοβουλίες μπορούν να ωφεληθούν την κατώτατη γραμμή σας», 21 Νοεμβρίου 2021. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: <https://xeinadin.ie/blog/sustainable-tax-practices-how-green-initiatives-can-benefit-your-bottom-line/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [43] «Πώς ο προϋπολογισμός υποστηρίζει τις βιώσιμες επιχειρήσεις: πράσινα κίνητρα και περιβαλλοντική χρηματοδότηση», 2023. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: <https://exchangeaccountants.com/how-the-budget-supports-sustainable-business-green-incentives-and-environmental-funding/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [44] "Προγράμματα επιχειρηματικής ανάπτυξης", [Online]. Διαθέσιμο: <https://nawbo.org/institute#nawbo-programs>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [45] "Let's Woman Up," [Online]. Διαθέσιμο: <https://womenture.eu/#programme>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [46] «Εργαλεία και δίκτυα υποστήριξης για γυναίκες», [Online]. Διαθέσιμο: https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/learn-and-plan-entrepreneurship/women-entrepreneurs/support-tools-and-networks-women_en. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [47] «Ευρωπαϊκή Ένωση Γυναικών», [Online]. Διαθέσιμο: <https://europeanwomenassociation.org/about-us/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [48] «1.125.000 ευρώ για γυναίκες στη βαθιά τεχνολογία», [Online]. Διαθέσιμο: <https://empowomen.eu/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].

- [49] «Υποβάλετε αίτηση για θέση καθοδήγησης στο Ινστιτούτο Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Πολιτικής (IEEP)», 11 Δεκεμβρίου 2024. [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: <https://www.egu.eu/news/1212/apply-for-a-mentoring-position-with-the-institute-for-european-environmental-policy-ieep/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [50] "Καθοδήγηση για αποτελεσματική διατήρηση της φύσης (MENC)," [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.euronatur.org/en/about-euronatur/mentoring-programme>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [51] "Women in Sustainability Mentoring Programme", [Διαδικτυακά]. Διαθέσιμο: <https://www.hertie-school.org/en/sustainability/mentoring-programme>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [52] "Εγγραφείτε στο πρόγραμμα επιτάχυνσης BEFuture", [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.be-future.eu/acceleration-programme/call-for-mentors/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [53] "Λάβετε μέρος στο πρόγραμμα καθοδήγησης Algae Accelerator ως μέντορας!", [Online]. Διαθέσιμο: <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/restore-our-ocean-and-waters/join-algae-accelerator-mentorship-programme-mentor>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [54] "Πρόγραμμα καθοδήγησης", [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.womenincleantechsustainability.org/mentorship/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [55] "Eurochambres Δίκτυο Γυναίκών (EWN)," [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.eurochambres.eu/priorities/eurochambres-women-network-ewn/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [56] «Παρουσιάζοντας το Δίκτυο Πρεσβευτών Γυναίκών Ιδρυτών», [Online]. Διαθέσιμο: <https://female-founders.org/female-founders-ambassadors-network/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [57] «Υποστήριξη των γυναικών στην οικοδόμηση της ανάπτυξής τους, εστιάζοντας στις πραγματικές καθημερινές τους ανάγκες», [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.wegate.eu/>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [58] «Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κόμβων Γυναικών Επιχειρηματιών στο Διαδίκτυο», [Online]. Διαθέσιμο: <https://cordis.europa.eu/project/id/645497/reporting>. [Τελευταία πρόσβαση στις 19 Φεβρουαρίου 2025].
- [59] "Δωρεάν πρότυπο αναφοράς ESG", [Online]. Διαθέσιμο: <https://www.venasolutions.com/templates/reporting/esg-carbon-footprint-management>.